ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಕೀರ್ಣ ಗ್ರಂಥಗಳು

(ಅಣುಭಾಷ್ಯ, ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ, ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ, ಶ್ರೀಕಂದುಕಸ್ತುತಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಮೃತಮಹಾರ್ಣವ, ನಖಸ್ತುತಿ, ತಂತ್ರಸಾರ, ಯಮಕಭಾರತ, ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ, ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿ)

ಕನ್ನಡ ಟೀಕಾ ಭಾಷಾಂತರ

ವೇದಮೂರ್ತಿ ದ್ವೈತವೇದಾಂತವಾಚಸ್ಪತಿ

ಶ್ರೀ ಅಗ್ರಹಾರ ನಾರಾಯಣ ತಂತ್ರಿಗಳು

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ

ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ

Page no:-

ಸಂಕೀರ್ಣ ಗ್ರಂಥಗಳು

1 – (ಅಣುಭಾಷ್ಯ, 43 ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ, 96 ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ, ಶ್ರೀಕಂದುಕಸ್ತುತಿ, 103
105 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಮೃತಮಹಾರ್ಣವ, ನಖಸ್ತುತಿ, ತಂತ್ರಸಾರ, 201 ಯಮಕಭಾರತ, 299
325 ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ, 198 ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿ) 415

ದ್ವೈತವೇದಾಂತವಿದ್ವಾನ್, ದ್ವೈತವೇದಾಂತಶಿರೋಮಣಿ ವೇದಾಂತವಾಚಸ್ಪತಿ,

ಉಡುಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾನಿವೃತ್ತ ವೇದಾಂತಪ್ರಾಚಾರ್ಯ

ದಿ॥ ಶ್ರೀ ಅಗ್ರಹಾರ ನಾರಾಯಣ ತಂತ್ರಿಗಳಿಂದ

ರಚಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ಟೀಕಾ ಭಾಷಾಂತರ ಸಹಿತ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮೂಲ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ
ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜಮಠ, ಮುಳಬಾಗಿಲು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರವು

ಕಳತ್ರಂ ಕಮಲಾ ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಕಮಲಸಂಭವಃ ।
ಶಿವಾದ್ಯಾ ಸೇವಕಾಸ್ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿನೇ ॥
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾದಿಗುರುಶೇಖರಾನ್ ।
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರಸುವಾಖ್ಯಾಂ ಸಂಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಯಥಾಮತಿ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ ॥ ಹರಿಃ ಓಮ್ ॥

ಮೂಲ ॥ ವಂದೇ ವಂದ್ಯಂ ಸದಾನಂದಂ ವಾಸುದೇವಂ ನಿರಂಜನಂ ।
ಇಂದಿರಾಪತಿಮಾದ್ಯಾದಿ ವರದೇಶವರಪ್ರದಂ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಂದ್ಯಂ=(ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಸ್ತುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯನಾದ, ಆದ್ಯಾದಿವರದೇಶವರಪ್ರದಂ, **ಆದ್ಯಂ**=ಚತುರ್ಮುಖನೇ, **ಆದಿ**=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, **ವರ**=ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು, **ದ**=ಕೊಡುವ, **ಈಶ**=ನಿಯಾಮಕರಾದ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ, **ವರ**=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿರೂಪ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು, **ಪ್ರದಂ**=ಕೊಡುವ, ಸದಾನಂದಂ, **ಸತ್**=ದುಃಖ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವದೋಷಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿರುವ, **ಆನಂದಂ**=ಆನಂದ ಪೂರ್ಣೈಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ, **ನಿರಂಜನಂ**=ಅಜ್ಞಾನಾದಿ ದೋಷರಹಿತನಾದ, **ಇಂದಿರಾಪತಿಂ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ, **ವಾಸುದೇವಂ**=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು, **ವಂದೇ**=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಅತಿವಿಸ್ತೃತವಾಗಿಯೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂಭೋನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸಿದರೂ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತವಾದ ಭಗವದನುಗ್ರಹವು ಆ ಹರಿಯ ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೇ ಆಗುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯರು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಂದನರೂಪವಾದ ಪರಮಮಂಗಳವನ್ನು ನಿಬಂಧಿಸಿದರು. ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ನಮಾಮಿ ನಿಖಿಲಾಧೀಶಕಿರೀಟಾಘೃಷ್ಟಪೀಠವತ್ ।
ಹೃತ್ತಮಶ್ಯಮನೇಽಕಾರ್ಭಂ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಪಾದಪಂಕಜಂ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ನಿಖಿಲಾಧೀಶಕಿರೀಟಾಘೃಷ್ಟಪೀಠವತ್, **ನಿಖಿಲ**=ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ, ಯಾ ಸಮಸ್ತರಾದ, **ಅಧೀಶ**=ನಿಯಾಮಕರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ, **ಕಿರೀಟ**=ಮುಕುಟಗಳಿಂದ, **ಆಘೃಷ್ಟ**=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, **ಪೀಠವತ್**=ಪಾದಪೀಠವುಳ್ಳ, ಹೃತ್ತಮಶ್ಯಮನೇ, **ಹೃತ್**=ಮನಸ್ಸಿನ, **ತಮಃ**=ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು, **ಶಮನೇ**=ಪರಿಹರಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, **ಅರ್ಕಾಭಂ**=ಬಾಲಸೂರ್ಯನ

ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ, **ಶ್ರೀಪತೇಃ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ, **ಪಾದಪಂಕಜಂ**=ಕಮಲ ದಂತಿರುವ ಪಾದಗಳನ್ನು, **ನಮಾಮಿ**=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮುಕುಟಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಜಾಂಬೂನದಾಂಬರಾಧಾರಂ ನಿತಂಬಂ ಚಿಂತ್ಯಮೀಶಿತುಃ ।
ಸ್ವರ್ಣಮಂಜೀರಸಂವೀತಮಾರೂಢಂ ಜಗದಂಬಯಾ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಈಶಿತುಃ=ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಜಾಂಬೂನದಾಂಬರಾಧಾರಂ, **ಜಾಂಬೂನದ**=ಸುವರ್ಣದಂತಿರುವ, **ಅಂಬರ**=ಪೀತಾಂಬರಕ್ಕೆ, **ಆಧಾರಂ**=ಆಶ್ರಯನಾದ, (ಅಂದರೆ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡ) ಸ್ವರ್ಣಮಂಜೀರಸಂವೀತಂ, **ಸ್ವರ್ಣ**=ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ, **ಮಂಜೀರ**=ಮೇಖಲೆಯಿದ, **ಸಂವೀತಂ**=ಪೀತಾಂಬರದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, (ಸುವರ್ಣದ ವಡ್ಯಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡ) **ಜಗದಂಬಯಾ**=ತ್ರಿಲೋಕಕ್ಕೆ ಜನನಿಯರಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರಿಂದ, **ಆರೂಢಂ**=ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, **ನಿತಂಬಂ**=ಕಟಿಪ್ರದೇಶವು, **ಚಿಂತ್ಯಂ**=(ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛುಗಳಿಂದ) ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹವಾದ ಕಟಿಪ್ರದೇಶವನ್ನು, **ನಮಾಮಿ**=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥3॥

ಮೂಲ ॥ ಉದರಂ ಚಿಂತ್ಯಮೀಶಸ್ಯ ತನುತ್ವೇಽಪ್ಯಖಿಲಂ ಭರಂ ।
ವಲಿತ್ರಯಾಂಕಿತಂ ನಿತ್ಯಮುಪಗೂಢಂ ಶ್ರಿಯೈಕಯಾ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ತನುತ್ವೇಽಪಿ=ಉದರವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದಾಗ್ಯೂ, **ಅಖಿಲಂ**=ಸರ್ವಜಗತ್ತನ್ನು, **ಭರಂ**=ಧರಿಸುವ, **ವಲಿತ್ರಯಾಂಕಿತಂ**=ಉದರದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿರುವ ರೇಖೆಗಳ ಮೂರರಿಂದ ಚಿಹ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, **ಏಕಯಾ**=ಮುಖ್ಯಳಾದ, (ಸಮಾನಿಕರಿಲ್ಲದಿರುವ) **ಶ್ರಿಯಾ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ, **ನಿತ್ಯಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಉಪಗೂಢಂ**=ಆಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, **ಈಶಸ್ಯ**=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, **ಉದರಂ**=ಜಠರಪ್ರದೇಶವು, **ಚಿಂತ್ಯಂ**=ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕುದು. ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸ್ಮರಣೀಯಮುರೋ ವಿಷ್ಣೋ-
ರಿಂದಿರಾವಾಸಮೀಶಿತುಃ (ಮುತ್ತಮಂ)।
ಅನಂತಮಂತವದಿವ ಭುಜಯೋರಂತರಂ ಗತಂ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಈಶಿತುಃ=ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, **ವಿಷ್ಣೋಃ**=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, **ಇಂದಿರಾವಾಸಂ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ, **ಅಂತವದಿವ**=ಅಲ್ಪದೇಶದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇರುವ, **ಭುಜಯೋಃ**=ಬಾಹುಗಳ, **ಅಂತರಂ**=ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವನ್ನು, **ಗತಂ**=ಹೊಂದಿದ, **ಅನಂತಂ**=ಸರ್ವದೇಶ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಅನಂತಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ, ಅಥವಾ ನಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವ, **ಉರಃ**=ವಕ್ಷಸ್ಥಳವು, **ಸ್ಮರಣೀಯಂ**=(ಭಕ್ತರಿಂದ) ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕುದು.)

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಅವಯವಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಂತಾಭೇದವಿದ್ದುದರಿಂದ ವಕ್ಷಃಪ್ರದೇಶವೂ ಅನಂತವೆಂದೇ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೋಡಲು ಶಕ್ಯಗಳಾದ ಅಲ್ಪರೂಪಗಳನ್ನೇ ತೋರಿಸುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಪಗಳಾದ ಅವಯವಗಳನ್ನೇ ತೋರಿಸುವನು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿರವಧಿಕವಾದ ಅಘಟಿತಘಟನಾಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಶಂಖಚಕ್ರ (ಚಕ್ರಶಂಖ) ಗದಾಪದ್ಮಧರಾಶ್ಚಿಂತ್ಯಾಹರೇರ್ಭುಜಾಃ ।
ಪೀನವೃತ್ತಾ ಜಗದ್ರಕ್ಷಾ ಕೇವಲೋದ್ಯೋಗಿನೋಽನಿಶಂ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಹರೇಃ=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ, **ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಧರಾಃ, ಶಂಖ**=ಪಾಂಚಜನ್ಯವು, **ಚಕ್ರ**=ಸುದರ್ಶನವು, **ಗದಾ**=ಕೌಮೋದಕಿಯು, **ಪದ್ಮ**=ಕಮಲವೂ ಇವುಗಳನ್ನು, **ಧರಾಃ**=ಧರಿಸಿದ, **ಪೀನವೃತ್ತಾಃ**=ಪುಷ್ಟಗಳೂ ವರ್ತುಲಗಳೂ ಆದ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಾ ಕೇವಲೋದ್ಯೋಗಿನಃ, **ಜಗತ್**=ಲೋಕಗಳನ್ನು, **ರಕ್ಷಾ**=ಪಾಲಿಸುವುದೇ, **ಕೇವಲ**=ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, **ಉದ್ಯೋಗಿನಃ**=ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, **ಭುಜಾಃ**=ನಾಲ್ಕುಬಾಹುಗಳು, **ಅನಿಶಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಚಿಂತ್ಯಾಃ**=ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸತತಂ ಚಿಂತಯೇತ್ಕಂಠಂ ಭಾಸ್ವತ್ಕೌಸ್ತುಭಭಾಸಕಂ ।
ವೈಕುಂಠಸ್ಯಾಖಿಲಾ ವೇದಾ ಉದ್ಗೀರ್ಯಂತೇಽನಿಶಂ ಯತಃ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯತಃ=ಯಾವ ಕಂಠದಿಂದ, **ಅಖಿಲಾಃ**=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, **ವೇದಾಃ**=ಋಗಾದಿ ವೇದಗಳು, **ಅನಿಶಂ**=ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ, **ಉದ್ಗೀರ್ಯಂತೇ**=(ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದುಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೋ, **ತಂ**=ಆ, **ವೈಕುಂಠಸ್ಯ**=ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ದೇವರ, ಭಾಸ್ವತ್ಕೌಸ್ತುಭಭಾಸಕಂ, **ಭಾಸ್ವತ್**=ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ, ಯಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, **ಕೌಸ್ತುಭಃ**=ಕೌಸ್ತುಭಾಖ್ಯ ಮಣಿಗೆ, **ಭಾಸಕಂ**=ಪ್ರಕಾಶಕವಾದ, (ಸ್ವಭಾವತಃ ಪ್ರಕಾಶಕದ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಗೂ, ಶೋಭೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಸರ್ವವೇದಗಳನ್ನಭಿವ್ಯಕ್ತೀಕರಿಸುವದರಿಂದಲೂ, ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಲಾವಣ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಂಠವು ಭೂಷಣಕ್ಕೂ ಭೂಷಣವೆನ್ನುವುದುಚಿತವೇ ಸರಿ.) **ಕಂಠಂ**=ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು, **ಸತತಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಚಿಂತಯೇತ್**=ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ 1) ವೇದಗಳು ಅಪೌರುಷೇಯಗಳಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಂಠದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗಳೇ ಸರಿ. ನಿರ್ಮಿತಗಳಾದವುಗಳಲ್ಲ, (2) ಕಂಠವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು. ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅತಿ ಸುಂದರನಾದುದರಿಂದ ಆಭರಣಕ್ಕೂ ಆಭರಣನು. ॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸ್ಮರೇತ ಯಾಮಿನೀನಾಥ ಸಹಸ್ರಾಮಿತಕಾಂತಿಮತ್।
ಭವತಾಪಾಪನೋದೀಢ್ಯಂ ಶ್ರೀಪತೇರ್ಮುಖಪಂಕಜಂ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಶ್ರೀಪತೇಃ=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಯಾಮಿನೀನಾಥ ಸಹಸ್ರಾಮಿತ ಕಾಂತಿಮತ್, **ಯಾಮಿನಿ**=ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ, **ನಾಥ**=ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಚಂದ್ರರ, **ಸಹಸ್ರ**=ಸಾವಿರದಿಂದಲೂ, **ಅಮಿತ**=ಎಣಿಸಲಶಕ್ಯವಾದ, (ಅಂದರೆ ಅಧಿಕವಾದ) **ಕಾಂತಿಮತ್**=ಶೋಭೆಯುಳ್ಳ,

ಭವತಾಪಾಪನೋದೀಢ್ಯಂ, ಭವ=ಸಂಸಾರದ, ತಾಪ=ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ದುಃಖವನ್ನು, ಅಪನೋದಿ=ಪರಿಹರಿಸುವ, ಈಢ್ಯಂ=ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಮುಖಪಂಕಜಂ=ವದನಾರವಿಂದವನ್ನು, (ಮೋಕ್ಷವನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವನು) ಸ್ಮರೇತ=ಸ್ಮರಿಸತಕ್ಕುದು. ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಪೂರ್ಣಾನನ್ಯಸುಖೋದ್ಭಾಸಿ, ಮಂದಸ್ಮಿತಮಧೀಶಿತುಃ ।
ಗೋವಿಂದಸ್ಯ ಸದಾ ಚಿಂತ್ಯಂ ನಿತ್ಯಾನಂದಪದ (ಫಲ) ಪ್ರದಂ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಧೀಶಿತುಃ=ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, **ಗೋವಿಂದಸ್ಯ**=ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ಪೂರ್ಣಾನನ್ಯಸುಖೋದ್ಭಾಸಿ, **ಪೂರ್ಣ**=ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ, ನಿರವಧಿಕವಾದ, **ಅನನ್ಯ**=ಅಸಾಧಾರಣವಾದ, **ಸುಖ**=ಸುಖದಿಂದ, **ಉದ್ಭಾಸಿ**=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ನಿತ್ಯಾನಂದಪದಪ್ರದಂ, **ನಿತ್ಯಾನಂದ**=ಮೋಕ್ಷದ, **ಪದ**=ಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು (ನಿತ್ಯಾನಂದಫಲ=ಸರ್ವದಾ ಆನಂದವುಳ್ಳ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) **ಪ್ರದಂ**=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಡತಕ್ಕ, **ಮಂದಸ್ಮಿತಂ**=ಮಂದಹಾಸವು, **ಸದಾ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಚಿಂತ್ಯಂ**=ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು ॥ 9 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸ್ಮರಾಮಿ ಭವಸಂತಾಪ ಹಾನಿದಾಮೃತಸಾಗರಂ ।
ಪೂರ್ಣಾನಂದಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ಸಾನುರಾಗಾವಲೋಕನಂ ॥ ೧೦ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಪೂರ್ಣಾನಂದಸ್ಯ=ನಿರವಧಿಕ ಆನಂದಮಯರಾದ, **ರಾಮಸ್ಯ**=ಸರ್ವದಾ ಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಥವಾ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ, ಭವಸಂತಾಪ-ಹಾನಿದಾಮೃತಸಾಗರಂ, **ಭವ**=ಸಂಸಾರದ, **ಸಂತಾಪ**=ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ದುಃಖಗಳಿಗೆ, **ಹಾನಿ**=ನಾಶವನ್ನು, **ದ**=ಕೊಡುವುದೆಂಬ, **ಅಮೃತ**=ಪೀಯೂಷದಿಂದ, **ಸಾಗರಂ**=ಸಮುದ್ರದಂತಿರುವ, **ಸಾನುರಾಗಾವ-ಲೋಕನಂ**=ದಯೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ನೋಡುವಿಕೆಯನ್ನು, **ಸ್ಮರಾಮಿ**=ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 10 ॥

ಮೂಲ ॥ ಧ್ಯಾಯೇದಜಸ್ರಮೀಶಸ್ಯ ಪದ್ಮಜಾದಿ ಪ್ರತೀ(ದೀ)ಕ್ಷಿತಂ ।
ಭ್ರೂಭಂಗಂ ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಾದಿ ಪದದಾಯಿ ವಿಮುಕ್ತಿದಂ ॥ ೧೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಈಶಸ್ಯ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೂ ಸುಖಪ್ರದನಾದ, ಮುಕ್ತನಿಯಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಪದ್ಮಜಾದಿ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿತಂ, **ಪದ್ಮಜ**=ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನೇ, **ಆದಿ**=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಿಂದ, **ಪ್ರತೀಕ್ಷಿತಂ**=ಅಭಿಲಷಿತವಾದ, ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಾದಿಪದದಾಯಿವಿಮುಕ್ತಿದಂ, **ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯ**=ಚತುರ್ಮುಖನ ಪದವಿಯೇ, (ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವೇ) **ಆದಿ**=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, **ಪದ**=ರುದ್ರಾದಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು, **ದಾಯಿ**=ಕೊಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, **ವಿಮುಕ್ತಿದಂ**=ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ, **ಭ್ರೂಭಂಗಂ**=ಹುಬ್ಬುಗಳ ವಿಲಾಸವನ್ನು, **ಧ್ಯಾಯೇತ್**=ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ॥ 11 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸಂತತಂ ಚಿಂತಯೇಽನಂತಮಂತಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ ।
ನೈವೋದಾಪುರ್ಗೃಣಂತೋಽಂತಂ ಯದ್ಗುಣಾನಾಮಜಾದಯಃ ॥ ೧೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಜಾದಯಃ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, **ಸಂತತಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಗೃಣಂತಃ**=ಸ್ತುತಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, **ಯದ್ಗುಣಾನಾಂ**=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳ, **ಅಂತಂ**=

ಅವಸಾನವನ್ನು, **ನೈವ ಉದಾಪುಃ**=ಹೊಂದಲೇ ಇಲ್ಲವೋ, **ತಾದೃಶಂ**=ಅಂತಹ, **ಅನಂತಂ**=ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ನಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು, **ಸಂತತಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಚಿಂತಯೇ**=ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. **ಅಂತಕಾಲೇ**=ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ, **ವಿಶೇಷತಃ**=ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ (ಸರ್ವಥಾ ಇತರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆ) **ಚಿಂತಯೇ**=ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮೃತಿಯು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಜ್ಜನರಿಗೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ॥ 12 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೧ ॥

ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ॥ ಸು(ಸ್ವ)ಜನೋದಧಿಸಂವೃದ್ಧಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೋ ಗುಣಾರ್ಣವಃ ।
ಅಮಂದಾನಂದಸಾಂದ್ರೋ ನಃ ಪ್ರೀಯತಾಮಿಂ(ಸದಾವ್ಯಾದಿಂ)ದಿರಾಪತಿಃ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸುಜನೋದಧಿಸಂವೃದ್ಧಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಃ, **ಸು**=ಸಮೀಚೀನರಾದ, (ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿ ಗಳುಳ್ಳ) **ಜನ**=ಜನರೆಂಬ, **ಉದಧಿ**=ಸಮುದ್ರಗಳ, **ಸಂವೃದ್ಧಿ**=ಅಭಿವೃದ್ಧಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ, **ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಃ**= ಷೋಡಶಕಲಾ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವನು, ಗುಣಾರ್ಣವಃ, **ಗುಣ**=ಆನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ, **ಅರ್ಣವಃ**=ಸಮುದ್ರನಂತಿರುವನು, (ಅಂದರೆ ಅನಂತಗುಣಭರಿತ ನಾದ) ಅಮಂದಾನಂದಸಾಂದ್ರಃ, **ಅಮಂದ**=ಪೂರ್ಣಗಳಾದ, **ಆನಂದ**=ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ, **ಸಾಂದ್ರಃ**= ನಿಬಿಡನಾದವನು, ಅಥವಾ ಮನೋಹರನಾದ, ಅಥವಾ **ಅಮಂದಾನಂದ**=ಮುಕ್ತರಿಗೆ, **ಸಾಂದ್ರಃ**= ಮನೋಹರನಾದ, **ಇಂದಿರಾಪತಿಃ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನು, **ನಃ**=ನಮಗೆ, **ಪ್ರೀಯತಾಂ**= ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ. (ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಅವ್ಯಾತ್=ರಕ್ಷಿಸಲಿ.) ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ರಮಾ ಚಕೋರೀ ವಿಧವೇ ದುಷ್ಟದ(ಸ)ರ್ಪೋದವಹ್ನಯೇ ।
ಸತ್ಪಾಂಥಜನಗೇಹಾಯ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ತೇ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ರಮಾಚಕೋರೀವಿಧವೇ, **ರಮಾ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೆಂಬ, **ಚಕೋರೀ**=ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗೆ, **ವಿಧವೇ**=ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ದುಷ್ಟದ (ಸ)ರ್ಪೋದವಹ್ನಯೇ, **ದುಷ್ಟ**=ದುರ್ಜನರ, **ದರ್ಪ**=ಅಹಂಕಾರವನ್ನು, (ಕೆಟ್ಟ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು) (ನಾಶ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ) **ಉದವಹ್ನಯೇ**=ವಡವಾಗ್ನಿಯಂತಿರುವವನು, ಅಥವಾ ದುರ್ಜನರ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ನೀರಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವವನು, (ಅಂದರೆ ನೀರನ್ನು ಬೆಂಕಿಯು ಹೇಗೆ ಒಣಗಿಸುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ದುರ್ಜನರ

ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವನು) ಸತ್ಪಾಂಥಜನಗೇಹಾಯ, ಸತ್=ಸಜ್ಜನರೆಂಬ, ಪಾಂಥಜನ=ಮಾರ್ಗಸ್ಥರಿಗೆ, ಗೇಹಾಯ=ಮಂದಿರದಂತಿರುವವನು, ಇಂತಹ, ನಾರಾಯಣಾಯ=ನಾರಾಯಣನಾದ, ತೇ=ನಿನಗೋಸ್ಕರ, ನಮಃ=ನಮಸ್ಕಾರವು. ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಚಿದಚಿದ್ಭೇದಮಖಿಲಂ ವಿಧಾಯಾಧಾಯ ಭುಂಜತೇ ।
ಅವ್ಯಾಕೃತಗೃಹಸ್ಥಾಯ ರಮಾಪ್ರಣಯಿನೇ ನಮಃ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಚಿದಚಿದ್ಭೇದಂ=ಚೇತನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಅಚೇತನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಭೇದವುಳ್ಳ, **ಅಖಿಲಂ**=(ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ) ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚವನ್ನು, **ವಿಧಾಯ**=ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, **ಆಧಾಯ**=ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿ, **ಭುಂಜತೇ**=ಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸತಕ್ಕ, ಯಾ ಸರ್ವಸಾರಭೋಕ್ತನಾದ, **ಅವ್ಯಾಕೃತ ಗೃಹಸ್ಥಾಯ**=ವಿಕಾರಶೂನ್ಯನೂ ಕುಟುಂಬಿಯೂ ಆದ, ಅಥವಾ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಜನ್ಮ ಮೊದಲಾದ 6 ಭಾವವಿಕಾರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಲೌಕಿಕ ಗೃಹಸ್ಥರಿಂದ ವಿಲಕ್ಷಣಗೃಹಸ್ಥನಾದ, ಯಾ ವಿಕಾರಶೂನ್ಯನೂ ವೈಕುಂಠಾಖ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ, **ರಮಾಪ್ರಣಯಿನೇ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ, **ನಮಃ**=ನಮಸ್ಕಾರವು. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಮಂದಗುಣಸಾರೋಽಪಿ ಮಂದಹಾಸೇನ ವೀಕ್ಷಿತಃ ।
ನಿತ್ಯಮಿಂದಿರಯಾನಂದಸಾಂದ್ರೋ ಯೋ ನೌಮಿ ತಂ ಹರಿಂ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆನಂದಸಾಂದ್ರಃ=ಆನಂದಪೂರ್ಣನಾದ, **ಯಃ**=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಅಮಂದ-ಗುಣಸಾರೋಽಪಿ, **ಅಮಂದ**=ಪೂರ್ಣಗಳಿಂದ, **ಗುಣ**=ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ, **ಸಾರೋಽಪಿ**=ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದಾಗ್ಯೂ, ಅಥವಾ ಬಲವುಳ್ಳವನಾದಾಗ್ಯೂ, **ನಿತ್ಯಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಇಂದಿರಯಾ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ, **ಮಂದಹಾಸೇನ**=ಮಂದಹಾಸದಿಂದ, **ವೀಕ್ಷಿತಃ**=ಕಾಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೋ, ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೋ, **ತಂ**=ಆ, ಹರಿಂ=ನಾರಾಯಣನನ್ನು, **ನೌಮಿ**=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ವಶೀ ವಶೇ ನ ಕಸ್ಯಾಪಿ ಯೋಽಜಿತೋ ವಿಜಿತಾಖಿಲಃ ।
ಸರ್ವಕರ್ತಾ ನ ಕ್ರಿಯತೇ ತಂ ನಮಾಮಿ ರಮಾಪತಿಂ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಶೀ=ಸರ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ, ಅಥವಾ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಲೇಪವಿಲ್ಲದಿರುವ, **ಯಃ**=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯು, **ಕಸ್ಯಾಪಿ**=ಲೋಕೇಶರೆಂದು ಆಶಂಕಿತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ, **ವಶೇ**=ಅಧೀನದಲ್ಲಿ, **ನ**=ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ, **ಅಜಿತಃ**=ಯಾರಿಂದಲೂ ಪರಾಜಿತನಾಗದಿರುವ ಅಜಿತನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು, **ವಿಜಿತಾಖಿಲಃ**=ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವುಳ್ಳವನೋ, (ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವನು) **ಸರ್ವಕರ್ತಾ**=ಸರ್ವಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು, **ನ ಕ್ರಿಯತೇ**=(ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ) ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, **ತಂ**=ಅಂತಹ, **ರಮಾಪತಿಂ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು, **ನಮಾಮಿ**=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಗುಣಾಯ ಗುಣೋದ್ರೇಕ ಸ್ವರೂಪಾಯಾದಿಕಾರಿಣೇ ।
ವಿದಾರಿತಾರಿಸಂಘಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಗುಣಾಯ=ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ, ಅಥವಾ ಗುಣೋದ್ರೇಕಸ್ವರೂಪಾಯ, **ಗುಣ**=ಅಪ್ರಾಕೃತಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಗುಣಗಳ, **ಉದ್ರೇಕ**=ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ, (ಅತಿಶಯವೇ,) **ಸ್ವರೂಪಾಯ**=ಸ್ವರೂಪವಾಗಿವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ **ಗುಣೋದ್ರೇಕ**=ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವದಲ್ಲಿ **ಸ್ವರೂಪಯಾ**=ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಆಗಮಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ, **ಆದಿಕಾರಿಣೇ**=ಮೂಲ ಕಾರಣನಾದ, **ಅಥವಾ**=ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೂ ಕಾರಣನಾದ, ವಿದಾರಿತಾರಿ-ಸಂಘಾಯ, **ವಿದಾರಿತ**=ಪರಾಜಿತಗಳಾದ, **ಅರಿ**=ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಶತ್ರುಗಳ, **ಸಂಘಾಯ**= ಸಮುದಾಯವುಳ್ಳ, **ವಾಸುದೇವಾಯ**=ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರನಾದ, **ತೇ**=ನಿನಗೋಸ್ಕರ, **ನಮಃ**= ನಮಸ್ಕಾರವು ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಆದಿದೇವಾಯ ದೇವಾನಾಂ ಪತಯೇ ಸಾದಿತಾರಯೇ ।
ಅನಾದ್ಯಜ್ಞಾನಪಾರಾಯ ನಮೋ
ವರವರಾಯ ತೇ (ನಮಃ ಪಾರಾವರಾಶ್ರಯ) ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆದಿದೇವಾಯ=ಪ್ರಥಮ ದೇವನಾದ, **ದೇವಾನಾಂ**=ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, **ಪತಯೇ**=ರಕ್ಷಕನಾದ, **ಸಾರಿತಾರಯೇ**=ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶತ್ರುಗಳುಳ್ಳ, (ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ) ಅನಾದ್ಯಜ್ಞಾನಪಾರಾಯ, **ಅನಾದ್ಯಜ್ಞಾನ**=ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು **ಪಾರಾಯ**=ದಾಟಿಸುವ, (ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ) ಅಜ್ಞಾನಮೂಲಕ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪಾರಭೂತನು, ಅಥವಾ ಅನಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸುವ ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರ ಅನಾದಿಯಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವರ್ತಿಸತಕ್ಕ, **ವರವರಾಯ**=ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನಾದ, ಅಥವಾ ಭಕ್ತರನ್ನಂಗೀಕರಿಸುವ, ಅಥವಾ ಏಕಾಂತಭಕ್ತರಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯನಾದ, **ತೇ**=ನಿನಗೋಸ್ಕರ (ಪಾರಾವರಾಶ್ರಯ=ಸರ್ವಾಶ್ರಯನೇ) **ನಮಃ**=ನಮಸ್ಕಾರವು ॥7॥

ಮೂಲ ॥ ಅಜಾಯ, ಜನಯಿತ್ರೇಽಸ್ಯ ವಿಜಿತಾಖಿಲದಾನವ ।
ಅಜಾದಿಪೂಜ್ಯಪಾದಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಗರುಡಧ್ವಜ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಿಜಿತಾಖಿಲದಾನವ, **ವಿಜಿತ**=ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ, **ಅಖಿಲ**=ಸಮಸ್ತರಾದ, **ದಾನವ**=ದೈತ್ಯರುಳ್ಳ, (ಎಲ್ಲಾ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸಿದ) **ಗರುಡಧ್ವಜ**=ಗರುಡನು ಧ್ವಜದಲ್ಲಿರುವವನೇ, **ಅಜಾಯ**=ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ದೇಹದಿಂದಲೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಶೂನ್ಯನಾದ, **ಅಸ್ಯ**=ನಿತ್ಯ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ, **ಜನಯಿತ್ರೇ**=ಉತ್ಪಾದಕನಾದ, ಅಜಾದಿಪೂಜ್ಯಪಾದಾಯ, **ಅಜ**=ಚತುರ್ಮುಖನೇ, **ಆದಿ**=ಮೊದಲಾದ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ, **ಪೂಜ್ಯ**=ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ, **ಪಾದಾಯ**=ಚರಣಗಳುಳ್ಳ, **ತೇ**=ನಿನಗೋಸ್ಕರ, **ನಮಃ**=ನಮಸ್ಕಾರವು ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ರಮಾರಮಣ ಏವೈಕೋ ರಣಜಿಚ್ಚರಣಂ ಸತಾಂ ।
ಕಾರಣಂ ಕಾರಣಸ್ಯಾಪಿ ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಪ್ರಭಃ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೊಬ್ಬನೇ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನು. ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ರಕ್ಷಕನು. ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಜನಕನು. ಉದಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು. ॥ 9 ॥

ಮೂಲ ॥ ಇಂದಿರಾಮಂದಸಾಂದ್ರಾಗ್ರ್ಯಕಟಾಕ್ಷಪ್ರೇಕ್ಷಿತಾತ್ಮನೇ ।
ಅಸ್ಮದಿಷ್ಟೈಕಕಾರ್ಯಾಯ ಪೂರ್ಣಾಯ ಹರಯೇ ನಮಃ ॥ ೧೦ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಇಂದಿರಾಮಂದಸಾಂದ್ರಾಗ್ರ್ಯಕಟಾಕ್ಷಪ್ರೇಕ್ಷಿತಾತ್ಮನೇ, **ಇಂದಿರಾ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ, **ಅಮಂದ**=ಬಹಳಗಳಾದ, **ಸಾಂದ್ರ**=ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡಗಳಾದ, **ಅಗ್ರ್ಯ**=ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ, **ಕಟಾಕ್ಷ**=ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟಗಳಿಂದ, **ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ**=ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟ, **ಆತ್ಮನೇ**=ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ, ಅಸ್ಮದಿಷ್ಟೈಕಕಾರ್ಯಾಯ, **ಅಸ್ಮತ್**=ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮ, **ಇಷ್ಟ**=ಪ್ರಿಯವಾದುದೇ, **ಏಕಕಾರ್ಯಾಯ**=ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯವಾಗಿವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಏಕಾಂತಭಕ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶ್ಯನೂ ಆದ, **ಪೂರ್ಣಾಯ**=ನಿರವಧಿಕನಾದ, ಹರಯೇ=ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನಾದ, ನಿನಗೋಸ್ಕರ, **ನಮಃ**=ನಮಸ್ಕಾರವು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ನಮಸ್ಕಾರವು. ॥ 10 ॥

ಮೂಲ ॥ ಏವಂ ವಿಧಃ ಪರೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಃಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ತಮಹಂ ಸರ್ವದಾ ವಂದೇ ಶ್ರೀನಿಕೇತಂ ಪರಂ ಹರಿಂ ॥ ೧೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಇಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ, ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನು ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 11 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೨ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.॥ ೨ ॥

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ॥ ಕುರು ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಚ ಕರ್ಮ ನಿಜಂ ನಿಯತಂ
ಹರಿಪಾದ ವಿನಮ್ರಧಿಯಾ ಸತತಂ ।
ಹರಿರೇವ ಪರೋ ಹರಿರೇವ ಗುರುರ್ಹರಿರೇವ
ಜಗತ್ಪಿತೃಮಾತೃಗತಿಃ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ || **ಸತತಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ಹರಿ**=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ, **ಪಾದ**=ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ, **ವಿನಮ್ರ**=ಆಸಕ್ತವಾದ, **ಧಿಯಾ**=ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, **ನಿಜಂ**=ಸ್ವಕೀಯವಾದ, **ಕರ್ಮ**=ಕರ್ಮವನ್ನು, **ನಿಯತಂ**=ಅವಶ್ಯವಾಗಿ, **ಕುರು**=ಮಾಡು, **ಭುಂಕ್ಷ್ವ** **ಚ**=ಅನುಭವಿಸು, **ಹರಿರೇವ**=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನೇ, **ಪರಃ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಪಾಲಕನು, **ಹರಿರೇವ**=ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, **ಗುರುಃ**=ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಹಿತೋ(ತತ್ವೋ)ಪದೇಶಕನು, **ಹರಿರೇವ**=ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, **ಜಗತ್**=ಲೋಕಗಳಿಗೆ, **ಪಿತೃ**=ಉತ್ಪಾದಕನಾದುದರಿಂದ ತಂದೆಯು, **ಮಾತೃ**=ಪೋಷಕನಾದುದರಿಂದ ತಾಯಿಯು, **ಗತಿಃ**=ಶರಣ್ಯನಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ಯನು. ||1||

ಮೂಲ || **ನ ತತೋಽಸ್ತ್ಯಪರಂ ಜಗತೀ (ದೀ) ಡ್ಯತಮಂ**
ಪರಮಾತ್ಪರತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮತಃ ।
ತದಲಂ ಬಹುಲೋಕ ವಿಚಿಂತನಯಾ
ಪ್ರವಣಂ ಕುರು ಮಾನಸಮೀಶಪದೇ **|| ೨ ||**

ಅರ್ಥ || **ತತಃ**=ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ, **ಪರತಃ**=ಮಹದಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜಡಸಮುದಾಯದಿಂದ, **ಪರಮಾತ್**=ನಿಯಾಮಕರಾದುದರಿಂದುತ್ಕೃಷ್ಟರಾದ, **ಪುರುಷೋತ್ತಮತಃ**=ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, **ಅಪರಂ**=ಬೇರೆಯಾದ ವಸ್ತುವು, **ಜಗತಿ**=ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, **ಈಡ್ಯತಮಂ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂಬುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು, (ಜಗದೀಡ್ಯತಮಂ=ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು.) **ನಾಸ್ತಿ**=ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, **ತತ್**=ಸರ್ವವೂ ಪರತಂತ್ರವಾದುದರಿಂದ, **ಬಹುಲೋಕವಿಚಿಂತನಯಾ**=ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ದ್ರವ್ಯ ಮನೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತೆಯಿಂದ, **ಅಲಂ**=ಸಾಕು. **ಈಶಪದೇ**=ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿಯೇ, **ಮಾನಸಂ**=ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು, **ಪ್ರವಣಂ**=ಆಸಕ್ತವನ್ನಾಗಿ, **ಕುರು**=ಮಾಡು. || 2 ||

ಮೂಲ || **ಯತತೋಽಪಿ ಹರೇಃ ಪದಸಂಸ್ಮರಣೇ**
ಸಕಲಂ ಹ್ಯಘಮಾಶು ಲಯಂ ವ್ರಜತಿ ।
ಸ್ಮರತಸ್ತು ವಿಮುಕ್ತಿಪದಂ ಪರಮಂ
ಸ್ಫುಟಮೇಷ್ಯತಿ ತತ್ಕಿಮ(ಮು) ಪಾಕ್ರಿಯತೇ **|| ೩ ||**

ಅರ್ಥ || **ಹರೇಃ**=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ, **ಪದಸಂಸ್ಮರಣೇ**=ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ವಿಶೇಷ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, **ಯತತೋಽಪಿ**=ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವವರದ್ದೂ ಕೂಡ, **ಹಿ**=ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ, **ಸಕಲಂ**=ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ, **ಅಘಂ**=ಜ್ಞಾನಾದಿಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ಪಾಪಗಳ ಸಮುದಾಯವು, ಪಾಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ವ್ಯಸನ ದುಃಖವಾಗಲೀ, **ಆಶು**=ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, **ಲಯಂ**=ನಾಶವನ್ನು, **ವ್ರಜತಿ**=ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ('ಪ್ರಾರಂಭಮಾತ್ರಮಿಚ್ಛಾ ವಾ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೇ ನ ನಿಷ್ಫಲಾ' ಎಂಬುವ ಸ್ಮೃತಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ) **ಸ್ಮರತಸ್ತು**=ಶ್ರವಣ ಮನನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು

ಧ್ಯಾನಿಸಿದವನಿಗಾದರೂ, **ಪರಮಂ**=ಧರ್ಮಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ, **ಮುಕ್ತಿಪದಂ**=ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವು, **ಸ್ಫುಟಂ**=ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ, **ಏಷ್ಯತಿ**=ಲಭಿಸುವುದು, **ತತ್**=ಆದಕಾರಣ, **ಕಿಂ**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, (ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪಾದಾರವಿಂದದ ಸ್ಮರಣೆಯು,) ಅ(ಉ) **ಪಾಕ್ರಿಯತೇ**=ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಶೃಣುತಾಮಲಸತ್ಯವಚಃ ಪರಮಂ
ಶಪಥೇರಿತಮುಚ್ಛ್ರಿತಬಾಹುಯುಗಂ ।
ನ ಹರೇಃ ಪರಮೋ ನ ಹರೇಃ ಸದೃಶಃ
ಪರಮಃ ಸ ತು ಸರ್ವಚಿದಾತ್ಮಗಣಾತ್ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ (ಹೇ ಸಂತಃ=ಎಲೋ ಸಜ್ಜನರೇ) **ಹರೇಃ**=ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಕಾಶದಿಂದ, **ಪರಮಃ**= ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮನು, ನ=ಇಲ್ಲ, **ಹರೇಃ**=ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ, **ಸದೃಶಃ**=ಸಮಾನಿಕನು, ನ=ಇರುವುದಿಲ್ಲ, **ಸ ತು**= ಆತನೇ, **ಸರ್ವಚಿದಾತ್ಮಗಣಾತ್**=ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರ ಸಮುದಾಯದಿಂದ, **ಪರಮಃ**=ಉತ್ಕೃಷ್ಟನು, ಇತಿ=ಈ ಪ್ರಕಾರ, **ಉಚ್ಛ್ರಿತ**=ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ, **ಬಾಹುಯುಗಂ**=ಎರಡು ಭುಜಗಳುಳ್ಳದ್ದು ಹೇಗೆ ಆದೀತೋ ಹಾಗೆ, **ಶಪಥೇರಿತಂ**='ಸತ್ಯಂ ಪುನಸ್ಸತ್ಯಂ' ಎಂಬೀ ರೂಪವಾದ ಶಪಥದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, **ಪರಮಂ**= 'ಭಾರತಂ ಸರ್ವವೇದಾಶ್ಚ ತುಲಾಮಾರೋಪಿತಾಃ ಪುರಾ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ವೇದದಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, **ಅಮಲ**=ನಿರ್ಮಲವಾದ, ಅಂದರೆ 'ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಃ ಪಂಚಮೋ ವೇದಾನಾಂ ವೇದಃ' ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಐದನೇ ವೇದವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದುದ ರಿಂದ ದೋಷರಹಿತವಾದ, **ಸತ್ಯ**=ಅಬಾಧಿತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸಿಕೊಡುವ, **ವಚಃ**='ನ ದೈವಂ ಕೇಶವಾತ್ಪರಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು, ಅಥವಾ **ಅಮಲ**=ಭ್ರಾಂತ್ಯಾದಿ ದೋಷರಹಿತರಾದ, **ಸತ್ಯ**=ಸಾಧುಗುಣ ಪೂರ್ಣರಾದುದರಿಂದ ಸತ್ಯನಾಮಕರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ, **ವಚಃ**='ನ ದೈವಂ ಕೇಶವಾತ್ಪರಂ' ಎಂಬೀ ಮಾತನ್ನು, **ಶೃಣುತ**=ಕೇಳಿರಿ. ಅಥವಾ **ತು**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಸಃ**= ಹರಿಯು, **ಸರ್ವಚಿದಾತ್ಮಗಣಾತ್**=ಸಮಸ್ತ ಚೇತನಾಚೇತನಸಮೂಹಗಳಿಂದ, ಪರಮಃ ಅತಃ ಹರೇಃ ಪರಮಃ ನಾಸ್ತಿ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು) ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಯದಿ ನಾಮ ಪರೋ ನ ಭವೇತ್ಸ ಹರಿಃ
ಕಥಮಸ್ಯ ವಶೇ ಜಗದೇತದಭೂತ್ ।
ಯದಿ ನಾಮ ನ ತಸ್ಯ ವಶೇ ಸಕಲಂ
ಕಥಮೇವ ತು ನಿತ್ಯಸುಖಂ ನ ಭವೇತ್ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ **ಸಃ**=ಆ, **ಹರಿಃ**=ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು, **ಪರಃ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, **ನ ಭವೇತ್ ಯದಿ ನಾಮ**=ಆಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, **ಅಸ್ಯ**=ಈ ಹರಿಯ, **ವಶೇ**=ಅಧೀನವಾಗಿ, **ಕಥಂ**=ಹೇಗೆ, **ಏತತ್**=ಈ, **ಜಗತ್**=ಪ್ರಪಂಚವು, **ಅಭೂತ್**=ಆಗಿದ್ದೀತು? (ಆಗಲಾರದೆಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವು) **ತಸ್ಯ**=ಆ ಹರಿಯ, **ವಶೇ**=ಅಧೀನವಾಗಿ, **ಸಕಲಂ**=ಸರ್ವ ಜಗತ್ತು, **ಯದಿ ನಾಮ ನ**=ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ, (ಅಂದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೆ) **ಕಥಂ**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ನಿತ್ಯಸುಖಂ ತ್ವೇವ**=ಪೂರ್ಣಾನಂದ

ವುಳ್ಳದ್ದೇ, **ನ ಭವೇತ್**=ಆಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದೀತು. (ಯಾವಾಗಲೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ಣಸುಖವೇ ಆಗಬೇಕಾಗುವುದು. ದುಃಖವು ಎಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ಬಾರದೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು.) ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ನ ಚ ಕರ್ಮ ವಿಮಾ(ನಾ) ಮಲ ಕಾಲ ಗುಣ
ಪ್ರಭೃ(ಕೃ)ತೀ ಶಮಚಿತ್ತನು ತದ್ಧಿ ಯತಃ ।
ಚಿದಚಿತ್ತನು ಸರ್ವಮಸೌ ತು ಹರಿ-
ರ್ಯಮಯೇದಿತಿ ವೈದಿಕಮಸ್ತಿ ವಚಃ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಕರ್ಮವಿಮಾ ಮಲ ಕಾಲ ಗುಣ ಪ್ರಭೃತಿ, **ಕರ್ಮ**=ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪಕರ್ಮವು, (ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮವು), **ವಿಮಾ**=ಅವಿದ್ಯೆಯು, **ಮಲ**=ರಾಗಾದಿ ದೋಷಗಳು, **ಕಾಲ**= ಅಹೋರಾತ್ರಾದಿರೂಪವಾದ ಕಾಲವು, **ಗುಣ**=ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾವಸ್ಥೆಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ, **ಪ್ರಭೃತಿ**=ಮೊದಲಾದ ಸ್ವಭಾವ ಮೊದಲಾದುದು, **ಈಶಂ**=ಸ್ವತಂತ್ರಕಾರಣವು, **ನ ಚ ಭವೇತ್**=ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವು, **ಯತಃ**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ತತ್**=ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದುದು, **ಅಚಿತ್ತನು**=ಜಡಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, **ಹಿ**=ಪ್ರಸಿದ್ಧವೋ, **ಅಸೌ ಹರಿಃ ತು**=ಈ ಹರಿಯೇ, **ಚಿದಚಿತ್ತನು**= ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ, **ಸರ್ವಂ**=ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು, **ಯಮಯೇತ್**=ನಿಯಮಿಸುವನು, **ಇತಿ**=ಈಪ್ರಕಾರ, **ವೈದಿಕಂ**=ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತವಾದ, **ವಚಃ**=''ಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ತಿಷ್ಠನ್'' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತು, **ಅಸ್ತಿ**=ಇರುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಕೆಲವರು (ಭಾಟ್ಟ ಪ್ರಾಭಾಕರರು) ಕರ್ಮವೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಕೆಲವರು ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳೇ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದೂ, ನೈಯಾಯಿಕರು ಕಾಲವೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು (ಸಾಂಖ್ಯರು) ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಡಸ್ವರೂಪಗಳಾದುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರಕಾರಣಗಳಾಗಲಾರವು. ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಕನೆಂದೂ ಸ್ವತಂತ್ರಕಾರಣನೆಂದೂ ''ಯತೋ ವಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ'' ಇತ್ಯಾದಿ ವೇದಗಳು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ ॥ 6 ॥

ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಜಗತ್ತಿಗೂ ನಿಯಮ್ಯ ನಿಯಾಮಕ ಭಾವವಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜಕವಾದ ಭೇದವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸತ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ-

ಮೂಲ ॥ ವ್ಯವಹಾರಭಿದಾಽಪಿ ಗುರೋರ್ಜಗತಾಂ
ನ ತು(ಹಿ) ಚಿತ್ತಗತಾ ಸ ಹಿ ಚೋದ್ಯ ಪರಂ ।
ಬಹವಃ ಪುರುಷಾಃ ಪುರುಷಪ್ರವರೋ
ಹರಿರಿತ್ಯವದತ್ಸ್ವಯಮೇವ ಹರಿಃ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಜಗತಾಂ=ಲೋಕಗಳಿಗೆ (ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ), **ವ್ಯವಹಾರಭಿದಾಽಪಿ**=ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭೇದವಾದರೂ, **ಜಗತಾಂ ಗುರೋಃ**=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶಕರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರಿಗೆ, **ಚಿತ್ತಗತಾ**=ಅಭಿಮತವಾದುದು, **ನ ತು(ಹಿ)**=ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ, **ಸ ಹಿ**=ಆ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೇ,

ಚೋದ್ಯಪರಂ='ಬಹವಃ ಪುರುಷಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್' ಎಂಬುವ ಪ್ರಶ್ನಾನಂತರದಲ್ಲಿ, **ಪುರುಷಾಃ**=ಜೀವರಾಶಿಗಳು, **ಬಹವಃ**=ಅನೇಕರು, **ಹರಿಃ**=ನಾರಾಯಣನೇ, **ಪುರುಷಪ್ರವರಃ**=ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, **ಇತಿ**=ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, **ಹರಿಃ**=ನಾರಾಯಣನು, **ಸ್ವಯಮೇವ**=ತಾನಾಗಿಯೇ ವೇದವ್ಯಾಸ ರೂಪದಿಂದ, **ಅವದತ್**=ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ತೋರುವ ಭೇದವು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವೆನ್ನುವುದು ವೇದವ್ಯಾಸರಿಗೂ ಸಂಮತವಲ್ಲ, ವೇದವ್ಯಾಸರೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ''ಬಹವಃ ಪುರುಷಾಃ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಉತಾಹೋ ಏಕ ಏವ ತು । ಕೋ ಹ್ಯತ್ರ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಂ ಭವಾನ್ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ''॥ ಎಂದು ಜನಮೇಜಯನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ''ನೈತದಿಚ್ಛಂತಿ ಪುರುಷಮೇಕಂ ಕುರುಕುಲೋದ್ಭವ'' ಎಂದು ಪುರುಷನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲವೆಂದು ನಿಷೇಧಿಸಿ, ಅನೇಕರೆಂಬೀ ಪಕ್ಷವನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿ, ''ಬಹೂನಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಹಿ ಯಥೈಕಾ ಯೋನಿರುಚ್ಯತೇ। ತಥಾ ತಂ ಪುರುಷಂ ವಿಶ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಗುಣಾಧಿಕಂ''॥ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಜೀವರನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಸಾಧಿಸಿರುವರು . ॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ಚತುರಾನನ ಪೂರ್ವ ವಿಮುಕ್ತಗಣಾ
ಹರಿಮೇತ್ಯ ತು ಪೂರ್ವವದೇವ ಸದಾ ।
ನಿಯತೋಚ್ಚವಿನೀಚತಯೈವ ನಿಜಾಂ
ಸ್ಥಿತಿಮಾಪುರಿತಿ ಸ್ಮ ಪರಂ ವಚನಂ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಚತುರಾನನಪೂರ್ವವಿಮುಕ್ತಗಣಾಃ, **ಚತುರಾನನ**=ಚತುರ್ಮುಖನೇ, **ಪೂರ್ವ**=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, **ವಿಮುಕ್ತ**=ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರ, **ಗಣಾಃ**=ಸಮುದಾಯಗಳು, **ಹರಿಂ**=ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, **ಏತ್ಯ ತು**=ಪ್ರಾಪಿಸಿಯೇ, **ಪೂರ್ವವದೇವ**=ಸಂಸಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ, **ಸದಾ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ನಿಯತೋಚ್ಚವಿನೀಚತಯೈವ**=ನಿಯತವಾಗಿ ಆಧಿಕ್ಯನ್ಯೂನತಾವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ, (ಆನಂದಾದಿತಾರತಮ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ) **ನಿಜಾಂ**=ಸ್ವಕೀಯವಾದ, (ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿರ್ಭಾವ ರೂಪವಾದ) **ಸ್ಥಿತಿಂ**=ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು, **ಆಪುಃ**=ಹೊಂದಿರುವರು. **ಇತಿ**=ಈ ಪ್ರಕಾರ, **ಪರಂ**=ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, **ವಚನಂ**='ಸೈಷಾನಂದಸ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಾ ಭವತಿ' ಇದು ಮೊದಲಾದ ಆಗಮವು, **ಅಸ್ತಿ**=ಇರುತ್ತದೆ. **ಸ್ಮ**=''ರುದ್ರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾ ದೇವಾ ರುದ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾಶ್ರಿತಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾಮಾಶ್ರಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ನಾಹಂ ಕಂಚಿದುಪಾಶ್ರಿತಃ'' ಎಂಬೀ ಭಾರತವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಪರಮಮುಕ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ತಾರತಮ್ಯಪ್ರಯೋಜಕಭೇದವೇ ಇದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಭೇದವು ಯಥಾರ್ಥವೇ ಸರಿ. ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕತ್ವವೂ ಯಥಾರ್ಥವೇ ಸರಿ. ॥8॥

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಸನ್ನಾಮ್ನಾ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಭಿಧಾಯುಜಾಃ ।
ಕೃತಂ ಹರ್ಯಷ್ಟಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಠತಃ ಪ್ರೀಯತೇ ಹರಿಃ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆನಂದತೀರ್ಥ=ಆನಂದಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರವುಳ್ಳ

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಚಾರ್ಯರೆಂದು, ಅಥವಾ ಭಗವದ್ವಿಷಯಕವಾದ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕರಾದುದರಿಂದ ಆನಂದತೀರ್ಥರೆಂದು, **ಸತ್**=ಸಮೀಚೀನವಾದ, **ನಾಮ್ನಾ**=ಹೆಸರುಳ್ಳ, **ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಭಿಧಾಯುಜಾ**= ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರಿಂದ, **ಕೃತಂ**=ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, **ಹರ್ಯಷ್ಟಕಂ**= ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರಿಂದ ಹರಿವಿಷಯಕವಾದ ಎಂಟು ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, **ಭಕ್ತ್ಯಾ**=ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸುದೃಢಸ್ನೇಹದಿಂದ, **ಪಠತಃ**=ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, **ಹರಿಃ**=ನಾರಾಯಣನು, **ಪ್ರೀಯತೇ**=ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ.।। 9 ।।

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ತೃತೀಯೋऽಧ್ಯಾಯಃ ।। ೩ ।।

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.।। ೩ ।।

ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ।। ನಿಜಪೂರ್ಣಸುಖಾಮಿತಬೋಧತನುಃ
ಪರಶಕ್ತಿರನಂತಗುಣಃ ಪರಮಃ ।
ಅಜರಾಮರಣಃ ಸಕಲಾರ್ತಿಹರಃ
ಕಮಲಾಪತಿರೀಢ್ಯತಮೋऽವತು ನಃ ।। ೧ ।।

ಅರ್ಥ ।। **ನಿಜ**=ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗಳಾದ, **ಪೂರ್ಣ**=ನಿರವಧಿಕಗಳಾದ, **ಸುಖ**=ಆನಂದಗಳು, **ಅಮಿತ**=ಅಪರಿಮಿತವಾದ, **ಬೋಧ**=ಜ್ಞಾನವೂ ಇವುಗಳೇ, **ತನುಃ**=ಶರೀರವಾಗಿವುಳ್ಳವನು, (ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನು,) **ಪರಶಕ್ತಿಃ**=ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು, **ಅನಂತಗುಣಃ**=ನಿರವಧಿಕಗಳಾದ ಆನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನು, **ಪರಮಃ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, **ಅಜರಾಮರಣಃ**=ವಾರ್ಧಕ್ಯಮರಣಗಳಿಲ್ಲದಿರುವವನು, **ಸಕಲಾರ್ತಿಹರಃ**=ಭಕ್ತರ ಎಲ್ಲಾ ಪೀಡೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕವನು, ಅಥವಾ ಸಜ್ಜನರ ದುಃಖಪರಿಹಾರಕನು, **ಈಢ್ಯತಮಃ**=ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ರಾದವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನು, ಇಂತಹ, **ಕಮಲಾಪತಿಃ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನು, **ನಃ**=ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು, **ಅವತು**=ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ।। 1 ।।

ಮೂಲ ।। ಯದಸುಪ್ತಿಗತೋऽಪಿ ಹರಿಃ ಸುಖವಾನ್ಸುಖ(ಹರೇಃ ಸ್ತವನಂ ಸುಖ-)
ರೂಪಿಣಮಾಹುರತೋ ನಿಗಮಾಃ ।
ಸ್ವ(ಸು)ಮತಿ ಪ್ರಭವಂ ಜಗದಸ್ಯ ಯತಃ
ಪರಬೋಧತನುಂ ಚ ತತಃ ಖಪತಿಂ ।। ೨ ।।

ಅರ್ಥ ।। ಯತ್=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಹರಿಃ**=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನು, **ಅಸುಪ್ತಿ ಗತೋऽಪಿ**=ನಿದ್ರೆ

ಯಿಲ್ಲದವನಾದಾಗ್ಯೂ, **ಸುಖವಾನ್**=ಆನಂದವುಳ್ಳವನೋ, **ಅತಃ**=ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಖವಿದ್ದುದರಿಂದ, **ನಿಗಮಾಃ**=ವೇದಾದಿಗಳು, (''ಆಕೇಶಾತ್ ಆನಖಾಗ್ರಾತ್ ಆನಂದಃ, ಆನಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವ್ಯಜಾನಾತ್, ಸದ್ದೇಹಸ್ಸುಖಗಂಧಶ್ಚ ಏತಮಾನಂದಮಯಮಾತ್ಮಾನಮುಪಸಂಕ್ರಾಮತಿ'' ಇವು ಮೊದಲಾದ ಶ್ರುತಿಗಳು) **ಸುಖರೂಪಿಣಂ**=ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವವನಾದಾಗ್ಯೂ, (ಅಂದರೆ-ಸರ್ವದಾ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವನಾದಾಗ್ಯೂ) ಆನಂದರೂಪಿಯಾದವನನ್ನಾಗಿ, **ಆಹುಃ**=ಹೇಳುತ್ತವೆ. **ಯತಃ**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಜಗತ್**=ಪ್ರಪಂಚವು, **ಅಸ್ಯ**=ಈ ವಿಷ್ಣುವಿನ, **ಸ್ವಮತಿಪ್ರಭವಂ**=''ಮನಸೇದಂ ಜಜಾನ'' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪಭೂತ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೋ? ಯಾ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೋ? **ತತಃ**=ಆ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಪರಬೋಧತನುಂ**=ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕಶರೀರವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ, **ಖಪತಿಂ ಚ**=ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನನ್ನಾಗಿಯೂ, **ನಿಗಮಾಃ**='ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಃ' 'ಚಕ್ಷುಷಶ್ಚಕ್ಷುಃ' 'ಶ್ರೋತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೋತ್ರಂ' 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತ್ಯಾದಿ ವೇದಗಳು, **ಆಹುಃ**=ಹೇಳುತ್ತವೆ. ॥2॥

ಮೂಲ ॥ ಬಹುಚಿತ್ರಜಗದ್ಬಹುಧಾಕರಣಾತ್
ಪರಶಕ್ತಿರನಂತಗುಣಃ ಪರಮಃ ।
ಸುಖರೂಪಮಮುಷ್ಯ ಪದಂ ಪರಮಂ
ಸ್ಮರತಸ್ತು ಭವಿಷ್ಯತಿ ತತ್ಸತತಂ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಬಹುಚಿತ್ರಜಗತ್, **ಬಹು**=ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಾದ, **ಚಿತ್ರ**=ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಅವಾಂತರಭೇದಭಿನ್ನವಾದ, **ಜಗತ್**=ಲೋಕವನ್ನು, **ಬಹುಧಾಕರಣಾತ್**=ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, **ಹರಿಃ**=ಶ್ರೀಹರಿಯು, **ಪರಶಕ್ತಿಃ**=ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು, **ಅನಂತಗುಣಃ**=ಅಪರಿಮಿತ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನು, **ಪರಮಃ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, **ಅಮುಷ್ಯ**=ಶ್ರೀಹರಿಯ, **ಪದಂ**=ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, **ಸುಖರೂಪಂ**=ಆನಂದಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿಯೂ, **ಪರಮಂ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮವನ್ನಾಗಿಯೂ, **ಸ್ಮರತಸ್ತು**=ಧ್ಯಾನಿಸುವವರಿಗೆ, **ಸತತಂ**=ಯಾವಾಗಲೂ, **ತತ್**=ಆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವು, **ಭವಿಷ್ಯತಿ**=ಆಗುವುದು. (ಅಥವಾ ಸ್ಮರತಸ್ತು=ಸ್ಮರಿಸಿದವನಿಗಾದರೂ, **ಅಮುಷ್ಯ**=ಈ ಹರಿಯ, **ಸುಖರೂಪಂ**=ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಆನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು, ಭವಿಷ್ಯತಿ='ತಂ ಯಥಾ ಯಥೋಪಾಸತೇ ತಥೈವ ಭವತಿ' ಎಂಬೀ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವುದು.) **ತತ್**=ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, **ಅಮುಷ್ಯ**=ಶ್ರೀಹರಿಯ, **ಪದಂ**=ಸಾಲೋಕ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನವು, **ಭವಿಷ್ಯತಿ**=ಆಗುವುದು, ಅಂದರೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ವಿಳಂಬ ಮಾತ್ರವಿರುವುದು.॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸ್ಮರಣೇ ಹಿ ಪರೇಶಿತುರಸ್ಯ ವಿಭೋ-
ರ್ಮಲಿನಾನಿ ಮನಾಂಸಿ ಕುತಃ ಕರಣಂ ।
ವಿಮಲಂ ಹಿ ಪದಂ ಪರಮಂ ಸ್ವರತಂ
ತರುಣಾರ್ಕಸವರ್ಣಮಜಸ್ಯ ಹರೇಃ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ||ಅಸ್ಯ=ಈ, **ಪರೇಶಿತುಃ**=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾದ, **ವಿಭೋಃ**=ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು, **ಸ್ಮರಣೇ**=ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಲು, **ಮನಾಂಸಿ**=ಅಂತಃಕರಣಗಳು, **ಕುತಃ**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಮಲಿನಾನಿ**=ರಾಗಾದಿ ದೋಷಯುಕ್ತಗಳು, **ಸ್ಯುಃ**=ಆಗುತ್ತವೆ. (ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಆಗಲಾರವು ನಿರ್ಮಲಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ.) **ಕರಣಂ**=ಇಂದ್ರಿಯವು, **ಕುತಃ**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **ಮಲಿನಂ**=ದೋಷಯುಕ್ತವು, **ಸ್ಯಾತ್**=ಆಗುವುದು, (ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಆಗಲಾರದು. ಆದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ನಿರ್ಮಲಗಳೆಂದೇ ಯುಕ್ತವು) ಅಥವಾ **ಕರಣಂ**=ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮಾಚರಣವು, **ಕುತಃ ಸ್ಯಾತ್**=ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗುವುದು, (ಅಂದರೆ ರಾಗಾದಿ ದೋಷರೂಪ ಕಾರಣಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿರಲು ದುಷ್ಕರ್ಮಾಚರಣರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಹುಟ್ಟಲಾರದು.) **ಅಜಸ್ಯ**=ಜನ್ಮಾದಿ ವಿಕಾರರಹಿತನಾದ, **ಹರೇಃ**=ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ, **ಪರಮಂ**=ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ, **ಸ್ವರತಂ**=ಸ್ವರಮಣವಾದ, **ತರುಣಾರ್ಕಸವರ್ಣಂ**=ಉದಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ, **ಪದಂ**=ಸ್ವರೂಪವು, **ವಿಮಲಂ ಹಿ**=ನಿರ್ದುಷ್ಟವೇ. || 4 ||

ಮೂಲ || ವಿಮಲೈಃ ಶ್ರುತಿಶಾಣನಿಶಾತತಮೈಃ
ಸುಮನೋಽಸಿಭಿರಾಶು ನಿಹತ್ಯ ದೃಢಂ ।
ಬಲಿನಂ ನಿಜವೈರಿಣಮಾತ್ಮತಮೋ–
ಭಿದಮೀಶಮನಂತಮುಪಾಸ್ವ ಹರಿಃ || ೫ ||

ಅರ್ಥ || ಶ್ರುತಿಶಾಣನಿಶಾತತಮೈಃ, **ಶ್ರುತಿ**=ಋಗಾದಿವೇದಗಳೆಂಬ, **ಶಾಣ**=ಒರೆಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ **ನಿಶಾತತಮೈಃ**=ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಾದಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತಗಳಾದ, **ವಿಮಲೈಃ**=ಶುದ್ಧಗಳಾದ, ಅಂದರೆ ಪರಾಪರತತ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ, **ಸುಮನೋಽಸಿಭಿಃ**=ಶೋಭನಗಳಾದ ಅಂತಃಕರಣಗಳೆಂಬ ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ, (ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನಂತಗುಣಕರ್ಮಾದಿವಿಷಯಕಗಳಾದ ಮನೋವೃತ್ತಿರೂಪಗಳಾದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ,) **ದೃಢಂ**=ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಛೇದಿಸಲಶಕ್ಯವಾದ, (ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ ಅತಿಸ್ಥಿರವಾದ) **ಬಲಿನಂ**=ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, **ನಿಜವೈರಿಣಂ**=ಜೀವ ಸ್ವರೂಪಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ರಾಗಾದಿ ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು, **ದೃಢಂ**=ಮೂಲಭೇದವಾಗುವ ಹಾಗೆ, **ನಿಹತ್ಯ**=ಸಂಹರಿಸಿ, **ಆತ್ಮತಮೋಭಿದಂ**=ಜೀವರಿಗೆ ಆವರಕವಾದ ಭಾವರೂಪಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ, **ಈಶಂ**=ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, **ಅನಂತಂ**=ಅಪರಿಚ್ಛಿನವಾದ, (ಆದ್ಯಂತ ಶೂನ್ಯನಾದ,) **ಹರಿಂ**=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, **ಉಪಾಸ್ವ**= ಆರಾಧಿಸು. || 5 ||

ಮೂಲ || ಸ ಹಿ ವಿಶ್ವಸೃಜೋ ವಿಭು ಶಂಭು
ಪುರಂದರ ಸೂರ್ಯ ಮುಖಾನಪರಾನಪ (ಮ)ರಾನ್
(ನಮರಾನಪರಾನ್) । ಸೃಜತೀಢ್ಯತಮೋಽವತಿ ಹಂತಿ ನಿಜಂ
ಪದಮಾಪಯತಿ ಪ್ರಣತಾನ್ಸು(ನ್ಸ್ವ) ಧಿಯಾ || ೬ ||

ಅರ್ಥ || **ಈಢ್ಯತಮಃ**=ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾದವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನಾದ, **ಸ ಹಿ**=ಆ ಹರಿಯೇ, **ವಿಶ್ವಸೃಜಃ**=ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ವಿಭುಶಂಭುಪುರಂದರ ಸೂರ್ಯಮುಖಾನ್, **ವಿಭು**=ಬ್ರಹ್ಮನು, **ಶಂಭು**=ರುದ್ರನು, **ಪುರಂದರ**=ದೇವೇಂದ್ರನು, **ಸೂರ್ಯ**=ಸೂರ್ಯನೂ ಇವರೇ **ಮುಖಾನ್**=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, **ಅಮರಾನ್**=ದೇವತೆಗಳನ್ನು, **ಅಪರಾನ್**=ಋಷಿಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ, ಸೃಜತಿ (ಪ್ರತಿಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ) ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. **ಅವತಿ**=ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. **ಹಂತಿ**=ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. **ಸುಧಿಯಾ**=ಭಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, **ಪ್ರಣತಾನ್**=ಶರಣಾಗತರಾದವರನ್ನು, ನಿಜಂ **ಪದಂ**=ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವನ್ನು, **ಆಪಯತಿ**=ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. **ಹಿ**=''ಏಕಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ಯ ಇದಂ ಬಭೂವ ಯತೋ ಬಭೂವ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ । ಯತೋ ವಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ'' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧವು. (ಆದಕಾರಣ ಅತ್ಯುದಾರನೂ ಸರ್ವಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡು.) || 6 ||

ಮೂಲ || **ಪರಮೋಽಪಿ ರಮೇಶಿತುರಸ್ಯ ಸಮೋ**
ನ ಹಿ ಕಶ್ಚಿದಭೂನ್ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಚ ।
ಕ್ವಚಿದದ್ಯ ತನೋಽಪಿ ನ ಪೂರ್ಣಸದಾ
ಗಣಿತೇಡ್ಯಗುಣಾನುಭವೈಕ ತನೋಃ || ೭ ||

ಅರ್ಥ || ಪೂರ್ಣಸದಾಗಣಿತೇಡ್ಯಗುಣಾನುಭವೈಕತನೋಃ, **ಪೂರ್ಣ**=ನಿರವಧಿಕಗಳಾದ, **ಸತ್**=ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ, ಆ **ಅಗಣಿತ**=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತಗಳಾದ, **ಈಡ್ಯ**=ಸ್ತುತ್ಯಗಳಾದ, **ಗುಣ**= ಆನಂದಾದಿಗುಣಗಳೂ, **ಅನುಭವ**=ಜ್ಞಾನವೂ ಇವುಗಳೇ, **ಏಕ**=ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, **ತನೋಃ**=ಶರೀರ ವಾಗಿವುಳ್ಳ, **ರಮೇಶಿತುಃ**=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ, **ಅಸ್ಯ**=ಈ ಹರಿಯ ಸಕಾಶದಿಂದ, **ಕಶ್ಚಿತ್**=ಯಾರೊಬ್ಬ ಬೇರೆ ಪುರುಷನೂ, **ಪರಮಃ**=ಉತ್ತಮನೂ, **ಸಮೋಽಪಿ**=ಸಮಾನಿಕನೂ ಕೂಡ, **ಕ್ವಚಿತ್**=ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವ ದೇಶವಿಶೇಷದಲ್ಲಿಯೂ, **ನಾಭೂತ್**=ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಇರಲಿಲ್ಲ, **ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಚ**=ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಇರಲಾರನು, **ಅದ್ಯತನೋಽಪಿ**=ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದವನೂ ಕೂಡ, **ನ**=ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, **ಹಿ**=''ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತನ್ವಾವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮನ್ವಶ್ನವಂತಿ । ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಜಾಯಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ದೇವ ಮಹಿಮ್ನಃ ಪರಮಂತಮಾಪ''|| ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳೂ 'ನಾಸ್ತಿ ನಾರಾಯಣ ಸಮಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ' ಎಂಬೀ ಭಾರತವೂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. (ಆದಕಾರಣ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು.) || 7 ||

ಮೂಲ || **ಇತಿ ದೇವವರಸ್ಯ ಹರೇಃ ಸ್ತವನಂ**
ಕೃತವಾನ್ಮುನಿರುತ್ತಮಮಾದರತಃ ।
ಸುಖತೀರ್ಥಪದಾಭಿಹತಃ ಪಠತ-
ಸ್ತದಿದಂ ಭವತಿ ಧ್ರುವಮುಚ್ಚಸುಖಂ || ೮ ||

ಅರ್ಥ || **ಸುಖತೀರ್ಥಪದಾಭಿಹಿತಃ**=ಆನಂದತೀರ್ಥರೆಂಬುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ,

ಮುನಿಃ=ಮನನಶೀಲರಾದ ಮಧ್ವಮುನಿಗಳು, ದೇವವರಸ್ಯ=ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ, ಹರೇಃ= ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ, ಇತಿ=ಈಪ್ರಕಾರದಿಂದ, ಉತ್ತಮಂ=ವೇದಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಸ್ತವನಂ=ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಆದರತಃ=ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಕೃತವಾನ್=ಮಾಡಿದರು. ತತ್ ಇದಂ=ಆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಆದರತಃ=ಭಕ್ತ್ಯತಿಶಯದಿಂದ, ಪಠತಃ=ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಧ್ರುವಂ=ನಿಶ್ಚಯ ವಾಗಿ, ಅಥವಾ ನಿತ್ಯವಾದ, ಉಚ್ಚಸುಖಂ=ನಿರ್ದುಃಖಾನಂದವು, ಭವತಿ=ಆಗುತ್ತದೆ. ॥ 9 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೪ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೪ ॥

ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಕ್ತಿಪ್ರದನು ವಾಸುದೇವನಾದುದರಿಂದ ಆತನನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಕೇಶವಾದಿ 12 ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿ ಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲ ॥ ವಾಸುದೇವಾಪರಿಮೇಯ ಸುಧಾಮನ್
ಶುದ್ಧ ಸದೋದಿತ ಸುಂದರೀಕಾಂತ ।
ಧರಾಧರ ಧಾರಣ ವೇಧುರಧರ್ತ
ಸೌಧೃತಿ ದೀಧಿತಿ ವೇಧೃವಿಧಾತಃ ॥
ಅಧಿಕ ಬಂಧಂ ರಂಧಯ ಬೋಧಾ(ಧ)
ಚ್ಛಿಂಧಿ ಪಿ (ವಿ) ಧಾನಂ ಬಂಧುರಮದ್ಧಾ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಪರಿಮೇಯಸುಧಾಮನ್, ಅಪರಿಮೇಯ=ಸಂಪೂರ್ಣ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ದೃಷ್ಟಾಂತೀಕರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ಯವಾದ, ಸುಧಾಮನ್=ಹೆಚ್ಚು ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ವೈಕುಂಠ ಮೊದಲಾದ ಮಂದಿರವುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ, ಅಪರಿಮೇಯ=ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಅವಿಷಯನಾದವನೇ, ಸುಧಾಮನ್=ಶೋಭನವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ಸುಂದರವಾದ ವೈಕುಂಠ ವಾಸಿಯೇ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನೇ, ಶುದ್ಧ=ನಿರ್ದೋಷನೇ, ನಿತ್ಯಪವಿತ್ರನೇ, ಸದೋದಿತ= ಸಜ್ಜನರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಉತ್ತಮನಾಗಿಯೇ ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಸದಾ=ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಉದಿತ=ಅಸ್ತಮಯವಿಲ್ಲದಿರುವವನೇ, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಉದಿತ=ಜಾಗರೂಕನೇ, ಸುಂದರೀಕಾಂತ=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಿಯನೇ, ಧರಾಧರ=ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಧರಾಧರಧಾರಣ=ಗೋವರ್ಧನ ಮಂದರಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಧಾರಣ ವೇಧುರದರ್ತಃ ಧಾರಣ=ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮೇರ್ವಾದಿ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ವೇಧುರ=ಸಂಹರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಶೇಷನಿಗೆ, ಧರ್ತಃ=ಧಾರಕನಾದ, (ಅಂದರೆ

ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಅಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಮೇರು ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ವೇಧುರ=ಸಂಹರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಶೇಷನನ್ನು ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಧರಿಸಿದವನೇ) ವೇಧುರ=ಅಸುರನಾಶಕನೇ, ಧರ್ತಃ=ಸರ್ವ ಜಗದ್ಧಾರಕನೇ, ಸೌಧೃತಿದೀಧಿತಿ ವೇಧೃವಿಧಾತಃ ಸೌಧೃತಿ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೀಧಿತಿ=ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ, ವೇಧೃ=ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೂ, ವಿಧಾತಃ=ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೇ, ವಾಸುದೇವ= ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಆವಾಸಭೂತನೂ, ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನೂ ಆದ ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿಯೇ, ಅದ್ಧಾ=ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ, ಬಂಧಂ=ಸಂಸಾರಾಖ್ಯಬಂಧನವನ್ನು, ರಂಧಯ=ಭಸ್ಮೀಕರಿಸು. ಅಧಿಕ= ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ, ಬೋಧ=ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೇ, ಬಂಧನಂ=ಬಂಧನಶೀಲವಾದ, ವಿಧಾನಂ= ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು, ಛಿಂಧಿ=ನಾಶಪಡಿಸು, 'ಬೋಧಾತ್ ಛಿಂಧಿ ಪಿಧಾನಂ' ಎಂಬುವ ಪಾಠದಲ್ಲಿ, ಬಂಧಂ=ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು, ರಂಧಯ= ಬಿಡಿಸು. ಬೋಧಾತ್=ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಂಧುರಂ=ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬಂಧನಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ಪಿಧಾನಂ= ಸ್ವರೂಪಾಚ್ಛಾದಕವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಛಿಂಧಿ=ವಿನಾಶಪಡಿಸು. ॥1॥

ಮೂಲ ॥ ಕೇಶವ ಕೇಶವ ಶಾಸಕ ವಂದೇ
ಪಾಶಧರಾರ್ಚಿತ ಶೂರವರೇಶ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಶಾಸಕ=ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಪಾಶಧರ=(ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ವರುಣಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೋಗೋಣ) ವರುಣನಿಂದ, ಅರ್ಚಿತ=ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಅಥವಾ ಪಶುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸತಕ್ಕ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಗೊಲ್ಲರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಶೂರವರೇಶ=ಹೆಚ್ಚು ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೇ, ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೇ, ಕೇಶವ=ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರನ್ನು ಅಹೇಯರನ್ನಾಗಿ (ಸರ್ವವಂದ್ಯರನ್ನಾಗಿ) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವನೇ, ಪ್ರಲಯಜಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ನಾರಾಯಣಾಮಲ (ರ) ಕಾರಣ ವಂದೇ
ಕಾರಣ ಕಾರಣ ಪೂರ್ಣ ವರೇಣ್ಯ ।
ಮಾಧವ ಮಾಧವ ಸಾ(ಶೋ)ಧಕ ವಂದೇ
ಬಾಧಕ ಬೋಧಕ ಶುದ್ಧಸಮಾಧೇ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಮಲಕಾರಣ=ವಿಕಾರಾದಿ ದೋಷರಹಿತನೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣನೂ ಆದವನೇ, ಅಥವಾ ರಾಗಾದಿದೋಷರಹಿತರಾದ ಸನಕಾದಿಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕನಾದವನೇ, ಅಥವಾ ದುಃಖಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಸುಖಸ್ವರೂಪರಾದ ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, (ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣನಾದವನೇ) ಕಾರಣ ಕಾರಣ=ಜಗತ್ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಕಾರಣನೇ, ಪೂರ್ಣ=ಗುಣಪೂರ್ಣನೇ, ಆಪ್ತಕಾಮನೇ, ವರೇಣ್ಯ=ಸರ್ವರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯನಾದವನೇ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ, ನಾರಾಯಣ=ಅನಂತಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೇ,

ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ= ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧಕ=ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದನ್ನು ಪೂರ್ಣೀಕರಿಸ ತಕ್ಕವನೇ, ಬಾಧಕ=ದುಷ್ಟರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಅಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವನೇ, ಬೋಧಕ=ವ್ಯಾಸ ದತ್ತ ಕಪಿಲ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದವನೇ, ಶುದ್ಧ=ಕಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗದಿರುವ, ಸಮಾಧೇ=ಲೋಕಶಿಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಾದಿ ರೂಪ ಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಮನಃಪ್ರಣಿಧಾನ ರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸುಳ್ಳವನೇ, ಮಾಧವ=ಮಧುಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನೇ, ಮಾಧವ= ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಪುರಂದರ ವಂದೇ
ಸ್ಕಂದ ಸು(ಸ) ನಂದನ ವಂದಿತಪಾದ ।
ವಿಷ್ಣೋ ಸೃಜಿಷ್ಣೋ ಗ್ರಸಿಷ್ಣೋ ವಿವಂದೇ
ಕೃಷ್ಣ ಸದುಷ್ಣ ವಧಿಷ್ಣೋ ಸುಧೃಷ್ಣೋ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಪುರಂದರ=ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಆಚ್ಛಾದಕವಾದ ಲಿಂಗಶರೀರವನ್ನು ವಿರಜಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಾಶಮಾಡುವವನೇ, ಅಥವಾ ಜರಾಸಂಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಸ್ಕಂದ=ರುದ್ರನ ಪುತ್ರನಾದ ಗುಹನು, ಸುನಂದನ=ಸುನಂದನನೂ ಇವರಿಬ್ಬ ರಿಂದ, (ಸನಂದನ=ಸನಂದನನಾಮಕ ಮುನಿಯೂ ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದ,) ವಂದಿತ=ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದ=ಚರಣಾರವಿಂದಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ರುದ್ರನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲ ಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ=ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಗೋವಿಂದನಾಮಕ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸೃಜಿಷ್ಣೋ =ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೇ, ಗ್ರಸಿಷ್ಣೋ=ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೇ, ಸತ್=ಸಜ್ಜನರಿಗೆ, ಉಷ್ಣ=ಸಂತಾಪಕಾರಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು, ವಧಿಷ್ಣೋ=ಸಂಹರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೇ, ಸುಧೃಷ್ಣೋ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೇ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕನೇ, ಕೃಷ್ಣ=ಶ್ಯಾಮವರ್ಣನೇ, ನಿತ್ಯಸುಖಾತ್ಮಕನೇ, ವಸುದೇವಪುತ್ರನೇ, ವಿಷ್ಣೋ=ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದವನೇ, ವಿವಂದೇ=ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷತ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಮಧುಸೂದನ ದಾನವಸಾದನ ವಂದೇ
ದೈವತ ಮೋದಿತ (ಮೋದನ) ವೇದಿತಪಾದ ।
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ನಿಷ್ಕ್ರಮ ವಿಕ್ರಮ ವಂದೇ
ಸುಕ್ರಮ ಸಂಕ್ರಮ ಹುಂಕೃತವಕ್ತ್ರ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ದಾನವಸಾದನ=ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಕುವಲಯಾಪೀಡಾಖ್ಯ ಆನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನಶೀಲರಾದ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೇ, ದೈವತಮೋದನ=ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೇ, ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕವನೇ, ದೈವತಮೋದಿತ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ವೇದಿತಪಾದ=ಸಕಲವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ಸಾಧು

ಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಣಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಮಧುಸೂದನ=ಮಧುನಾಮಕ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಷ್ಕ್ರಮ=ನಿವೃತ್ತವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರ ಕ್ರಮಗಳುಳ್ಳವನೇ, (ಕರ್ಮಬದ್ಧನಾಗದಿರುವವನೇ,) ವಿಕ್ರಮ= ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಧರ್ಮ ಮರ್ಯಾದಾಸ್ಥಿತಿಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅತಿಶಯಿತ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪನೇ, ಸುಕ್ರಮ=ಶೋಭನವಾದ ವಾಸುದೇವಾದಿ ವ್ಯೂಹವುಳ್ಳವನೇ, ಶೋಭನವಾದ ಗತಿವಿಶೇಷವುಳ್ಳವನೇ, ಸಂಕ್ರಮ=ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಹುಂಕೃತ= ಹುಂಕಾರಶಬ್ದದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ವಕ್ತ್ರ=ಮುಖವುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹುಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ವರಾಹನೇ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ=ಮೂರು ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ 3 ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ವಾಮನ ವಾಮನ ಭಾಮನ ವಂದೇ
ಸಾಮನ ಸೀಮನ ಶಾಮನ ಸಾನೋ ।
ಶ್ರೀಧರ ಶ್ರೀಧರ ಶಂಧರ ವಂದೇ
ಭೂಧ(ರ್ಧ)ರ ವಾರ್ಧರ ಕಂಧರಧಾರಿನ್ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಭಾಮನ=ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಸಾಮನ=ಸಾಮವೇದಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೇ, ತನ್ನನ್ನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಇರಿಸುವವನೇ, ಸೀಮನ=ಧರ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡ ತಕ್ಕವನೇ, ಶಾಮನ=ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನೇ ಭಕ್ತರ ಕ್ರೋಧ ದುಃಖಾದಿಗಳನ್ನು ನಿವರ್ತಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಸಾನೋ=ಸರ್ವಾಧಾರಕನೇ, ಸುಖಪ್ರದನೇ, ವಾಮನ=ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ವಾಮನ=ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ಅಮಂಗಲವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಂಧರ=ಅಲೌಕಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಭೂಧರ=ಕೂರ್ಮಾದಿರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ವಾರ್ಧರ=ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮಕ ಜಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಪ್ರಲಯಜಲಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವವನೇ, ಕಂಧರಧಾರಿನ್=ಸುಖವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮುಕ್ತರನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಕಂಬುಸಮಾನಕಂಠನೇ, ಶ್ರೀಧರ=ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಶ್ರೀಧರ=ಶ್ರೀಧರನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಹೃಷೀಕೇಶ ಸುಕೇಶ ಪರೇಶ ವಿವಂದೇ
ಶರಣೇಶ ಕಲೇಶ ಬಲೇಶ ಸುಖೇಶ ।
ಪದ್ಮನಾಭ ಶುಭೋದ್ಭವ ವಂದೇ
ಸಂಭೃತ ಲೋಕ ಭರಾಭರ ಭೂರೇ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ || ಸುಕೇಶ=ಮನೋಹರವಾದ ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಶೋಭನನೂ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದವನೇ, ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯಿಯೇ, ಶೋಭನರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರು ಪುತ್ರಪೌತ್ರರಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಶೋಭನವಾದ ಸುಖವನ್ನೇ ಭೋಗಿಸುವವನೇ, ಪರೇಶ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಮಾಕನಾದವನೇ, ಶರಣೇಶ=ರಕ್ಷಕನಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನೇ, 108 ಆದಿ ಪತ್ನಿಯರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನೇ, ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವೇದರೂಪವಾದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನೇ, ಕಲೇಶ=64 ಕಲಾವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನೇ, ಮತ್ಸ್ಯಕೂರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೀಕರಿಸಿದವನೇ, ಭಿನ್ನಾಂಶರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಜೀವರಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೇ, ತನ್ನಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ ಸುಖವು ಲೇಶವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಬ್ರಹ್ಮನು (ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನ ವರ್ಗವೂ) ತೃಣಪ್ರಾಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಬಲೇಶ=ಯಾದವ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಕನೇ, ಬಲರಾಮನು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಾದುದರಿಂದ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಬಲಸ್ವರೂಪನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಪನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಪ್ರವರ್ತಕನೇ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಕನೇ, ಜ್ಞಾನ ಮನನಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನೇ, ಸುಖೇಶ=ಶೋಭನವಾದ ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನೇ, ಶೋಭನಗಳಾದ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕನೇ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಆನಂದಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನೇ, ಹೃಷೀಕೇಶ=ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನಾದವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಿವಂದೇ=ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶುಭೋದ್ಭವ=ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಳವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನೇ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಶುಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ ಅವತಾರಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಪರಿಮಿತಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ನಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರಾದ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ನಿವೃತ್ತವಾದ ಸಂಸಾರವುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವನೇ, ಅಂದರೆ ಸಜ್ಜೀವರನ್ನು ಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವನೇ, ಸಂಭೃತ=ಪುಷ್ಟರಾದ, ಲೋಕ=ಅನಂತ ಜೀವರಾಶಿಗಳ, ಭರ=ಭಾರವನ್ನು, ಆಭರ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಸಂಭೃತಲೋಕಭರ=ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಆಭರ=ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನೇ, ಭೂರೇ=ಅನೇಕರೂಪಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಸರ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೇ, ಪದ್ಮನಾಭ, ಪದ್ಮನ=ಕಮಲಕ್ಕೆ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕ ಸೂರ್ಯನ, ಆಭ=ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನೇ, ಕಮಲವು ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 7 ||

ಮೂಲ || ದಾಮೋದರ ದೂರತರಾಂತರ ವಂದೇ ।
ದಾರಿತ ಪಾರಗ ಪಾರ ಪರಸ್ಮಾತ್ || ೮ ||

ಅರ್ಥ || ದೂರತರಾಂತರ=ದುರ್ಜನರಿಗೆ ಅತಿ ದೂರವಾದ ಅವಕಾಶವುಳ್ಳವನೇ, (ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಅತಿ ದೂರನೇ) ಅಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅತಿದೂರನೂ, ಅಂತರ್ಗತನೂ ಆದವನೇ, (ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದವನೇ) ತನ್ನ ಗುಣಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅತಿ ದೂರವಾದ ಭೇದವುಳ್ಳವನೇ, ಪರಸ್ಮಾತ್=ಕರ್ಮಾದಿಗಳಿಂದುತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ದಾರಿತ=ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದ, ಪಾರಗ=ಆಚೆ ದಡವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತರಿಗೆ, ಪಾರ=ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ,

ಮುಕ್ತರಿಗೂ ರಕ್ಷಕನೇ, ದಾಮೋದರ=ಬಂಧಿಸತಕ್ಕ ಹಗ್ಗವು ಉದರದಲ್ಲಿರುವವನೇ, ಸಂಪದ್ದಾನಶೀಲ ರಾದ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವವನೇ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಂದ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ (ಪತ್ರಾದಿಗಳಿಂದಲೂ) ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುವವನೇ, ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದ ಸುತೀರ್ಥ ಮುನೀಂದ್ರ ಕೃತಾ
ಹರಿಗೀತಿರಿಯಂ ಪರಮಾದರತಃ ।
ಪರಲೋಕ ವಿಲೋಕನ ಸೂರ್ಯನಿಭಾ
ಹರಿಭಕ್ತಿ ವಿವರ್ಧನ ಶೌಂಡತಮಾ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಇಯಂ=ಈ, ಹರಿಗೀತಿಃ=ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರವು, ಪರಮಾದರತಃ=ಅತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಆನಂದತೀರ್ಥ=ಆನಂದತೀರ್ಥಾಖ್ಯರಾದ, ಮುನೀಂದ್ರ=ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ, ಕೃತಾ= ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು (ಪಠನಮಾಡುವವರಿಗೂ ಕೇಳುವವರಿಗೂ) ಇಯಂ=ಈ ಸ್ತೋತ್ರವು, ಪರಲೋಕ= ವೈಕುಂಠದ, ವಿಲೋಕನ=ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನಿಭಾ=ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸದೃಶವಾದುದು, ಹರಿ=ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ=ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಸುದೃಢಸ್ನೇಹದ, ವಿವರ್ಧನ= ವಿಶೇಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, ಶೌಂಡತಮಾ=ಅತಿ ಸಮರ್ಥವಾದುದು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೆ ಲೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಸ್ತುತಿಯೂ ಪಠನಮಾಡುವವರಿಗೆ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ॥ 9 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೫ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೫ ॥

ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ॥ ಮತ್ಸ್ಯಕರೂಪ ಲಯೋದವಿಹಾರಿನ್
ವೇದವಿನೇತೃಚತುರ್ಮುಖವಂದ್ಯ ।
ಕೂರ್ಮಸ್ವರೂಪಕ ಮಂದರಧಾರಿನ್
ಲೋಕವಿಧಾರಕ ದೇವವರೇಣ್ಯ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಲಯೋದವಿಹಾರಿನ್=ಪ್ರಲಯಜಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸತಕ್ಕವನೇ, ವೇದ=ವೇದಗಳಿಗೆ, ವಿನೇತೃ=ಪ್ರವರ್ತಕನಾದವನೇ, ಚತುರ್ಮುಖ=ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ, ವಂದ್ಯ=ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೇ,

ಮತ್ಸ್ಯಕರೂಪ=ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯೇ, ಮತ್ಸ್ಯಾಖ್ಯ ಸುಖಸ್ವರೂಪಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಂದರಧಾರಿನ್=ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಲೋಕವಿಧಾರಕ=ಸರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಹೊರಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗೂ ಎರಡು ರೂಪಗಳಿಂದ ಧರಿಸುವವನೇ, ದೇವವರೇಣ್ಯ=ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕೂರ್ಮಸ್ವರೂಪಕ= ಕೂರ್ಮಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 1 ||

ಮೂಲ || ಸೂಕರ ರೂಪಕ ದಾನವ ಶತ್ರೋ
ಭೂಮಿವಿಧಾರಕ ಯಜ್ಞವರಾಂಗ ।
ದೇವ ನೃಸಿಂಹ ಹಿರಣ್ಯಕಶತ್ರೋ
ಸರ್ವಭಯಾಂತಕ ದೈವತಬಂಧೋ || ೨ ||

ಅರ್ಥ || ದಾನವಶತ್ರೋ=ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಾಖ್ಯ ಅಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೇ, ಭೂಮಿ ವಿಧಾರಕ=ದಾಡೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನೇ, ಯಜ್ಞವರಾಂಗ=ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಯಾಗಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೇ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನೇ, ಯಜ್ಞಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಯಾಗಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಯಜ್ಞ=ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮಾದಿಗಳಿಂದ, ವರ=ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು, ಅಂಗ=ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಸಹಕಾರಿಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಯಜ್ಞಸಾಧನವಾದ ಉತ್ತಮ ಅವಯವವುಳ್ಳವನೇ, ಸೂಕರರೂಪಕ=ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವ=ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನೇ, ಹಿರಣ್ಯಕಶತ್ರೋ= ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಸಂಹಾರಕನೇ, ಸರ್ವಭಯಾಂತಕ=ಕೇವಲ ಸ್ಮರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತರ ಸಂಸಾರಪೀಡೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವನೇ, ದೈವತಬಂಧೋ=ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅತಿಬಂಧುವಾದವನೇ, ನೃಸಿಂಹ=ನೃಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 2 ।

ಮೂಲ || ವಾಮನ ವಾಮನ ಮಾಣವ ವೇಷ
ದೈತ್ಯವರಾಂ(ಕುಲಾಂ) ತಕ ಕಾರಣಸ್ವರೂಪ (ಭೂತ)।
ರಾಮ ಭೃಗೂದ್ವಹ ಸೂರ್ಜಿತ ದೀಪ್ತೇ
ಕ್ಷತ್ರಕುಲಾಂತಕ ಶಂಭುವರೇಣ್ಯ || ೩ ||

ಅರ್ಥ || ವಾಮನ=ದೈತ್ಯರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ವಾಮನ=ಶೋಭನಗಳಾದ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ವಶೀಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೇ; ಮಾಣವವೇಷ=ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ವೇಷವುಳ್ಳವನೇ, ದೈತ್ಯ=ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ, ವರಾ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ಅಂತಕ=ಸೆಳೆದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ 'ಈ ವಟುವಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು' ಎಂಬುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣೀಕರಿಸಿದವನೇ. ಅಥವಾ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶ

ಮಾಡಿದವನೇ, ಕಾರಣರೂಪ=ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ತ್ರಿಲೋಕ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನೇ, ಅಥವಾ ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನೇ, ವಾಮನ=ದೈತ್ಯರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದವನೇ, ಶೋಭನಗಳಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ವಶೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭೃಗೂದ್ವಹ=ಭೃಗುವಂಶವನ್ನುದ್ಧರಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಸೂರ್ಜಿತದೀಪ್ತೇ=ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನೇ, ಕ್ಷತ್ರಕುಲಾಂತಕ=ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಶಂಭುವರೇಣ್ಯ=ರುದ್ರನಿಂದಲೂ ಸ್ತುತ್ಯನಾದವನೇ, ರಾಮ=ಪರಶುರಾಮನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ರಾಘವ ರಾಘವ ರಾಕ್ಷಸಶತ್ರೋ
ಮಾರುತಿವಲ್ಲಭ ಜಾನಕೀ ಕಾಂತ ।
ದೇವಕಿ ನಂದನ ಸುಂದರರೂಪ
ರುಕ್ಮಿ(ಗ್ಮಿ)ಣೀ ವಲ್ಲಭ ಪಾಂಡವಬಂಧೋ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ರಾಘವ=ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದವನೇ, ರಾಘವ=ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ರಾಕ್ಷಸಶತ್ರೋ=ರಾವಣ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೇ, ಮಾರುತಿವಲ್ಲಭ=ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯನಾದವನೇ, ಜಾನಕೀಕಾಂತ=ಸೀತಾರಮಣನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವಕಿನಂದನ=ದೇವಕೀಪುತ್ರನೇ, ಸುಂದರರೂಪ=ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ರುಗ್ಮಿಣೀವಲ್ಲಭ=ಭೀಷ್ಮಕರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರೂಪಳಾದ ರುಗ್ಮಿಣೀದೇವಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನೇ, ಪಾಂಡವಬಂಧೋ=ಪಾಂಡುರಾಜನ ಪುತ್ರರಾದ ಧರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಬಂಧುವೇ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ. (ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.) ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ದೇವಕಿನಂದನ ನಂದಕುಮಾರ
ವೃಂದಾವನಾಂ ಚ (ಜ) ನ ಗೋಕುಲ ಚಂದ್ರ ।
ಕಂದ ಫಲಾಶನ ಸುಂದರರೂಪ (ಪಾ)-
ನಂದಿತ ಗೋಕುಲ ವಂದಿತ ಪಾದ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ದೇವಕಿನಂದನ=ದೇವಕೀದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದವನೇ, ನಂದಕುಮಾರ=ನಂದಗೋಪನ ಪುತ್ರನೇ, ವೃಂದಾವನಾಂಚನ= ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಶೀಲನಿಗೆ ಅಥವಾ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಪೂಜಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವನೇ, ಗೋಕುಲಚಂದ್ರ=ಗೋಕುಲವೆಂಬುವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪ್ರದನಾದ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನೇ, (ಗೋಕುಲವನ್ನು ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕವನೇ), ಕಂದಫಲಾಶನ=ಕಂದಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವನೇ, ಸುಂದರರೂಪ=ಅತಿ ಸುಂದರ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೇ, ನಂದಿತಗೋಕುಲ=ವೇಣುಧ್ವನ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಸಂತೋಷಿಸಿದವನೇ, ವಂದಿತಪಾದ=ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಣಗಳುಳ್ಳವನೇ, ದೇವಕಿನಂದನ=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ, (ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು) ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಇಂದ್ರಸುತಾವಕ ನಂದಕಹಸ್ತ (ಸ್ತಾ)
ಚಂದನಚರ್ಚಿತ ಸುಂದರೀ(ರಿ) ನಾಥ ।

ಇಂದೀವರೋದರ ದಲನಯನ (ನಾ)
ಮಂದರ ಧಾರಿನ್ (ರಾ) ಗೋವಿಂದ ವಂದೇ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಇಂದ್ರಸುತಾವಕ=ಇಂದ್ರನ ಪುತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನೇ, ನಂದಕಹಸ್ತ= ನಂದಕವೆಂಬುವ ಖಡ್ಗವು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನುದ್ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಂದಗೋಕುಲದ ಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಿಸಿದ ಕೈಯುಳ್ಳವನೇ, ಚಂದನಚರ್ಚಿತ=ಚಂದನದಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಸುಂದರೀನಾಥ=ರಮಣಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನೇ, ಇಂದೀವರೋದರದಲ ನಯನ=ನೀಲೋತ್ಪಲದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ದಳದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಮಂದರಧಾರಿನ್=ಗೋವರ್ಧನವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಗೋವಿಂದ=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಚಂದ್ರಶತಾನನ ಕುಂದ ಸುಹಾಸ
ನಂದಿತದೈವತಾನಂದಸುಪೂರ್ಣ ।
ದೈತ್ಯವಿಮೋಹಕ ನಿತ್ಯಸುಖಾದೇ
ದೇವಸುಬೋಧಕ ಬುದ್ಧಸ್ವರೂಪ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಚಂದ್ರಶತಾನನ=ಅನಂತ ಚಂದ್ರರಂತೆ ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕ ಮುಖವುಳ್ಳವನೇ, ಕುಂದಸುಹಾಸ=ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂದದಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯುಳ್ಳವನೇ, ನಂದಿತದೈವತ=ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಆನಂದಸುಪೂರ್ಣ=ಅಲೌಕಿಕ ಆನಂದಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನಾದವನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೈತ್ಯವಿಮೋಹಕ=ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ದವನೇ, ನಿತ್ಯಸುಖಾದೇ=ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದವನೇ, ದೇವಸುಬೋಧಕ=ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಬುದ್ಧಸ್ವರೂಪ=ಬುದ್ಧಾವತಾರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ= ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ದುಷ್ಟಕುಲಾಂತಕ ಕಲ್ಕಿಸ್ವರೂಪ
ಧರ್ಮವಿವರ್ಧನ ಮೂಲಯುಗಾದೇ ।
ನಾರಾಯಣಾಮಲ ಕಾರಣಮೂರ್ತೇ
ಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವ ನಿತ್ಯ ವಿಬೋಧ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ದುಷ್ಟಕುಲಾಂತಕ=ದುಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಧರ್ಮವಿವರ್ಧನ=ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವನೇ, ಮೂಲಯುಗಾದೇ= ಮೂಲಯುಗ ವಾದ ಸತ್ಯಯುಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನೇ, (ಕೃತಯುಗವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದವನೇ,) ನಾರಾಯಣ= ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದವನೇ, ಅಮಲ=ದೋಷಲೇಶರಹಿತನೇ, ಕಾರಣಮೂರ್ತೇ=ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೇ, ಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವ=ಅನಂತಾನಂತಗುಣಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರ ದಂತಿರುವವನೇ, ನಿತ್ಯವಿಬೋಧ=ವಿನಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೇ, ಕಲ್ಕಿಸ್ವರೂಪ=

ಮ್ಲೇಂಛರನ್ನು ಯುಗಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುವುದರಿಂದ ಕಲ್ಕಿಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 9 ॥

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಮುನೀಂದ್ರಕೃತಾ ಹರಿಗಾಥಾ
ಪಾಪಹರಾ ಶುಭಾ (ಭ) ನಿತ್ಯಸುಖಾರ್ಥಾ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸುಖತೀರ್ಥ=ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ, ಮುನೀಂದ್ರ=ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ, ಕೃತಾ=ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಹರಿಗಾಥಾ=ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗಾನವು, ಪಾಪಹರಾ=(ಪಠನ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ,) ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದ ದುರಿತಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕುದು, ಶುಭಾ=(ಶ್ರುತಿಮೂಲಕ ವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಜ್ಞಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಯುಕ್ತವೂ) ಮಂಗಲರೂಪ ವಾದುದು, ನಿತ್ಯಸುಖ=ಮುಕ್ತಿಯೇ, ಅರ್ಥಾ=ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ಉಳ್ಳದ್ದು. ॥ 9 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಷಷ್ಠೋऽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೬ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.॥ ೬ ॥

ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ॥ ವಿಶ್ವಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಲಯ ಸರ್ಗ ಮಹಾವಿಭೂತಿ
ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶ ನಿಯಮಾವೃತಿ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಾಃ ।
ಯಸ್ಯಾ ಅಪಾಂಗಲವಮಾತ್ರತ ಊರ್ಜಿತಾ ಸಾ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯಸ್ಯಾಃ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ, ಅಪಾಂಗಲವಮಾತ್ರತಃ=ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಲೇಶ ದಿಂದಲೇ, ವಿಶ್ವ=ಜಗತ್ತಿನ, ಸ್ಥಿತಿ=ಸ್ಥಾನವು, (ರಕ್ಷಣಾದಿಗಳು,) ಪ್ರಲಯ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಶವು, ಸರ್ಗ= ಸೃಷ್ಟಿಯು, ಮಹಾವಿಭೂತಿ=ಅದ್ಭುತ ಐಶ್ವರ್ಯವು, ಅಣಿಮಾದಿಗಳು, ವೃತ್ತಿ=ಜೀವನವು, ಪ್ರಕಾಶ= ಜ್ಞಾನವು, ನಿಯಮ=ಪ್ರೇರಣೆಯು, ಆವೃತಿ=ಆವರಣವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯು, ಬಂಧ=ಸಂಸಾರವು, ಮೋಕ್ಷಾಃ=ಮುಕ್ತಿಯೂ ಇವುಗಳು, ಭವಂತಿ=ಆಗುತ್ತವೋ, ಸಾ=ಆ, ಊರ್ಜಿತಾ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮಳಾದ, ಶ್ರೀಃ =ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಯತ್ =ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಕಟಾಕ್ಷ=ಕೃಪಾಯುಕ್ತವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ, ಬಲವತೀ=ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವಳೋ, ತಂ=ಆ, ಅಜಿತಂ=ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಡದಿರುವ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು, ನಮಾಮಿ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ ಶಕ್ರ ರವಿ ಧರ್ಮ ಶಶಾಂಕಪೂರ್ವ
ಗೀರ್ವಾಣಸಂತತಿರಿಯಂ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ವಿಶ್ವವಿಜಯಂ ವಿಸೃಜ(ದಧಾ)ತ್ಯಚಿಂತ್ಯಾ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಇಯಂ=ಈ, ಬ್ರಹ್ಮಾ=ಚತುರ್ಮುಖನು, ಈಶ=ರುದ್ರನು, ಶಕ್ರ=ದೇವೇಂದ್ರನು, ರವಿ= ಸೂರ್ಯನು, ಧರ್ಮ=ಯಮನು, ಶಶಾಂಕ=ಚಂದ್ರನು ಇವರೇ, ಪೂರ್ವ=ಮೊದಲಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಗೀರ್ವಾಣ=ವಚನವೇ ಬಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳ, ಸಂತತಿಃ=ಸಮುದಾಯವು, ಯತ್=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ, ಅಪಾಂಗಲೇಶ=ಕೃಪಾಯುಕ್ತವಾದ ನೋಡುವಿಕೆಯ ಏಕದೇಶವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ= ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ವಿಶ್ವವಿಜಯಂ=ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು, ವಿಸೃಜತಿ=ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಅಚಿಂತ್ಯಾ=ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳ, ಶ್ರೀಃ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಯತ್=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಕಟಾಕ್ಷ=ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ, ಬಲವತೀ=ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವಳೋ, ತಂ=ಆ, ಅಜಿತಂ=ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ನಮಾಮಿ= ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಸುಮತಿ ಪ್ರಚಯಾದ್ಯಶೇಷ
ಸನ್ಮಂಗಲಂ ವಿದಧತೇ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ತತ್ಪ್ರಣತಸತ್ಪ್ರಣತಾ ಅಪೀಡ್ಯ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕೃಪಾಯುಕ್ತವಾದ ಈಕ್ಷಣೈಕ ದೇಶವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ=ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ತತ್ಪ್ರಣತಸತ್ಪ್ರಣತಾ ಅಪಿ ತತ್=ಆ ಧರ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಣತ=ಆಸಕ್ತರಾದ, ಸತ್=ಸಜ್ಜನರಿಂದ, ಪ್ರಣತಾ ಅಪಿ=ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದವರೂ ಕೂಡ, ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಸುಮತಿ ಪ್ರಚಯಾದ್ಯಶೇಷಸನ್ಮಂಗಲಂ, ಧರ್ಮ=ಸುಕೃತವು, ಅರ್ಥ=ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಧನಾದಿಯೂ, ಕಾಮ= ಅಭಿಲಾಷೆಯು, ಸುಮತಿ=ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವೂ ಇವುಗಳ, ಪ್ರಚಯ=ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ, ಆದಿ= ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, ಅಶೇಷ=ಸಮಸ್ತರಾದ, ಸತ್=ಸಜ್ಜನರಿಗೆ, ಮಂಗಲಂ=ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು, ವಿದಧತೇ= ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಈಡ್ಯ=ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ಶ್ರೀಃ=ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, 'ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತೀ ಅಜಿತಂ ನಮಾಮಿ' (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು.) ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಷಡ್ವರ್ಗ ನಿಗ್ರಹ ನಿರಸ್ಯ ಸಮಸ್ತ ದೋಷಾ
ಧ್ಯಾಯಂತಿ ವಿಷ್ಣುಮೃಷಯೋ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ಯಾನಪಿ ಸಮೇತ್ಯ ನ ಯಾತಿ ದುಃಖಂ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯಾನಪಿ=ಯಾವ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ, ಸಮೇತ್ಯ=ಪ್ರಾಪಿಸಿ, ನರಃ=ಮನುಷ್ಯನು,

ದುಃಖಂ=ಪೀಡೆಯನ್ನು, ನ ಯಾತಿ=ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ (ಅವರು ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುತರಾಂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಅರ್ಥವು 'ಅಪಿ' ಶಬ್ದದಿಂದ ಸಿಗುತ್ತದೆ.) ತೇ=ಆ, ಋಷಯಃ= ಋಷಿಗಳು, ಷಟ್=ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರಗಳ, ವರ್ಗ=ಸಮುದಾಯದ, ನಿಗ್ರಹ=ಜಯದಿಂದ, ನಿರಸ್ತ=ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಮಸ್ತ= ನಿಖಿಲಗಳಾದ, ದೋಷಾಃ=ದೋಷಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕಟಾಕ್ಷೈಕದೇಶವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ=ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುಂ=ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ಧ್ಯಾಯಂತಿ=ಭಜಿಸುತ್ತಾರೋ, ಸಾ=ಆ, ಶ್ರೀಃ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷಬಲವತೀ ತಂ ಅಜಿತಂ ನಮಾಮಿ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು). ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಶೇಷಾಹಿವೈರಿ ಶಿವ ಶಕ್ರ ಮನು ಪ್ರಧಾನ
ಚಿತ್ರೋರು ಕರ್ಮರಚನಂ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ವಿಶ್ವಮಖಿಲಂ ವಿದಧಾತಿ ಧಾತಾ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಧಾತಾ=ಬ್ರಹ್ಮನು, ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕಟಾಕ್ಷಲೇಶವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ=ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಶೇಷಾಹಿವೈರಿ ಶಿವ ಶಕ್ರ ಮನು ಪ್ರಧಾನ ಚಿತ್ರೋರುಕರ್ಮರಚನಂ, ಶೇಷ=ನಾಗೇಂದ್ರನು, ಅಹಿವೈರಿ=ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಗರುಡನು, ಶಿವ=ರುದ್ರನು, ಶಕ್ರ=ಇಂದ್ರನು, ಮನು=ಸ್ವಾಯಂಭುವಾದಿ ಮನುಗಳೂ ಇವರೇ, ಪ್ರಧಾನ=ಮುಖ್ಯರಾಗಿವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳ, ಚಿತ್ರ=ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ, ಉರು=ಅನೇಕಗಳಾದ, ಕರ್ಮರಚನಂ=ಕೃತ್ಯನಿರ್ಮಾಣಗಳುಳ್ಳ, ಅಖಿಲಂ= ಸಮಸ್ತವಾದ, ವಿಶ್ವಂ=ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು,ವಿದಧಾತಿ=ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾ ಶ್ರೀಃಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತೀ ತಂ ಅಜಿತಂ ನಮಾಮಿ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು). ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಶಕ್ರೋಗ್ರದೀಧಿತಿ ಹಿಮಾಕರ ಸೂರ್ಯಸೂನು
ಪೂರ್ವಂ ನಿಹತ್ಯ ನಿಖಿಲಂ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ನೃತ್ಯತಿ ಶಿವಃ ಪ್ರಕಟೋರುಶಕ್ತಿಃ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಶಿವಃ=ರುದ್ರನು, ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರ ವೀಕ್ಷಣೈಕದೇಶ ವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ=ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಪ್ರಕಟ=ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಉರು=ಬಹಳಗಳಾದ, ಶಕ್ತಿಃ=ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಶಕ್ರ=ದೇವೇಂದ್ರನು, ಉಗ್ರದೀಧಿತಿ=ಕ್ರೂರಗಳಾದ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯನು, ಹಿಮಾಕರ=ಅತಿಶೀತಲಗಳಾದ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು, ಸೂರ್ಯಸೂನು=ಸೂರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ಯಮನೂ ಇವರೇ, ಪೂರ್ವ=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, ನಿಖಿಲಂ=ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು, ನಿಹತ್ಯ= ಸಂಹರಿಸಿ, ನೃತ್ಯತಿ=ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ, ಸಾ ಶ್ರೀಃ ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷಬಲವತೀ ತಂ ಅಜಿತಂ ನಮಾಮಿ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು) ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ತತ್ಪಾದಪಂಕಜ ಮಹಾಸನತಾಮವಾಪ
ಶರ್ವಾದಿ ವಂದ್ಯ ಚರಣೋ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ನಾಗಪತಿರನ್ಯಸುರೈರ್ದುರಾಪಾಂ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಶರ್ವ=ರುದ್ರನೇ, ಆದಿ=ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ, ವಂದ್ಯ=ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡ ತಕ್ಕ, ಚರಣಃ=ಪಾದಗಳುಳ್ಳ, ನಾಗಪತಿಃ=ಶೇಷದೇವರು, ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರ ಕಟಾಕ್ಷಲೇಶದ ಬಲವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ=ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅನ್ಯಸುರೈಃ=ಇತರರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದ, ದುರಾಪಾಂ=ಹೊಂದಲಸಾಧ್ಯವಾದ, ತತ್=ಆ ಶ್ರೀಪತಿಯ, ಪಾದಪಂಕಜ= ಕಮಲದಂತಿರುವ ಚರಣಗಳ, ಮಹಾಸನತಾಂ=ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಯ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವವನ್ನು, ಅವಾಪ= ಹೊಂದಿರುವನೋ, ಸಾ ಶ್ರೀಃ ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತೀ ತಂ ಅಜಿತ್ಯಂ ನಮಾಮಿ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು) ॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ನಾಗಾರಿರುಗ್ರಬಲಪೌರುಷ ಆಪ ವಿಷ್ಣೋ-
ರ್ವಾ(ಷ್ಣುವಾ) ಹತ್ವಮುತ್ತಮಜವೋ ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ ।
ಆಶ್ರಿತ್ಯ ಶಕ್ರಮುಖದೇವಗಣೈರಚಿಂತ್ಯಂ
ಶ್ರೀರ್ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಉಗ್ರಬಲಪೌರುಷಃ, ಉಗ್ರ=ಭಯಂಕರಗಳಾದ, ಬಲ=ದೇಹಜಸಾಮರ್ಥ್ಯವು, ಪೌರುಷಃ=ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಇವುಗಳುಳ್ಳ, ಉತ್ತಮಜವಃ=ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ, ನಾಗಾರಿಃ= ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಗರುಡನು, ಯದಪಾಂಗಲೇಶಂ=ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅಲ್ಪವಾದ ಕಡೆಕಣ್ಣಿನ ನೋಟವನ್ನು, ಆಶ್ರಿತ್ಯ=ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಶಕ್ರ=ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಮುಖ=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, ದೇವ=ದೇವತೆಗಳ, ಗಣೈಃ=ಸಮೂಹಗಳಿಂದ, ಅಚಿಂತ್ಯಂ=ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಹೊಂದಲಸಾಧ್ಯವಾದ, ವಿಷ್ಣೋಃ=ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನ, ವಾಹತ್ವಂ=ವಾಹನತನವನ್ನು, ಆಪ=ಹೊಂದಿರುವನೋ, ಸಾ=ಆ, ಶ್ರೀಃ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವತ್ಯಜಿತಂ ನಮಾಮಿ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು) ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿ ಸನ್ಮುಖ ಪಂಕಜೋತ್ಥಂ
ಸಾಕ್ಷಾದ್ರಮಾಹರಿಮನಃ ಪ್ರಿಯಮುತ್ತಮಾರ್ಥಂ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಠತ್ಯಜಿತಮಾತ್ಮನಿ ಸನ್ನಿಧಾಯ
ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರಮೇತದಭಿ (ನು) ಯಾತಿ ತಯೋರಭೀಷ್ಟಂ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯಃ=ಯಾವ ಪುರುಷನು, ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿಸನ್ಮುಖಪಂಕಜೋತ್ಥಂ, ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿ=ಆನಂದತೀರ್ಥರೆಂಬ ಮುನಿಗಳವರ, ಸತ್=ಸಮೀಚೀನವಾದ, ಮುಖಪಂಕಜ=ವದನಾರವಿಂದದಿಂದ, ಉತ್ಥಂ=ಉತ್ಪನ್ನವಾದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್=ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ರಮಾಹರಿಮನಃಪ್ರಿಯಂ=ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ,

ಉತ್ತಮಾರ್ಥಂ=ಸಕಲ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ವಾಚ್ಯನಾಗಿವುಳ್ಳ, ಏತತ್=ಈ, ಸ್ತೋತ್ರಂ=ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥರಚನವನ್ನು, ಅಜಿತಂ=ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು, ಆತ್ಮನಿ=ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಸನ್ನಿಧಾಯ=ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಭಕ್ತ್ಯಾ= ಆದರದಿಂದ, ಪಠತಿ=ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಸಃ=ಆತನು, ತಯೋಃ=ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಅಭೀಷ್ಟಂ=ತನ್ನ ಇಷ್ಟವನ್ನು, ಅಭಿ (ನು)ಯಾತಿ=ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ॥ 9 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೭ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೭ ॥

ಎಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ॥ ವಂದಿತಾಶೇಷವಂದ್ಯೋರು ವೃಂದಾರಕಂ
ಚಂದನಾಚರ್ಚಿತೋದಾರ ಪೀನಾಂಸಕಂ ।
ಇಂದಿರಾ ಚಂಚಲಾಪಾಂಗನೀರಾಜಿತಂ
ಮಂದರೋದ್ಧಾರಿ ವೃತ್ತೋದ್ಭುಜಾಭೋಗಿನಂ ।
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ
ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ।
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಂದಿತ=ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ, ಅಶೇಷವಂದ್ಯ=ಮನುಷ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ, ಉರು=ಬಹಳರಾದ, ವೃಂದಾರಕ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳುಳ್ಳ, (ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ) ಚಂದನ=ಶ್ರೀಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಅನುಲೇಪನ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ, ಆ=ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಚರ್ಚಿತ=ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಉದಾರ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ, ಉನ್ನತಗಳಾದ, ಪೀನ=ಪುಷ್ಟಗಳಾದ, ಅಂಸಕಂ=ಭುಜ ಶಿರಸ್ಸುಗಳುಳ್ಳ, ಇಂದಿರಾ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ, ಚಂಚಲ=ಚಲಿಸತಕ್ಕ, ಅಪಾಂಗ=ನೇತ್ರಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ, ನೀರಾಜಿತಂ= ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀರಾಂಜನದಂತಿರುವ, (ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುವ,) ಮಂದರ=ತುಚ್ಛಗಳಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಜನರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು, ಉದ್ಧಾರಿ=ಸಂಸಾರದಿಂದುದ್ಧರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಥವಾ, ಮಂದರ=ಮಂದರಪರ್ವತಗಳನ್ನು, ಉದ್ಧಾರಿ=ಗರುಡನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಶೀಲವುಳ್ಳ, ವೃತ್ತ=ವರ್ತುಲಗಳಾದ, ಉದ್ಭುಜಾಭೋಗಿನಂ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭುಜದಂಡ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ, ಅಖಂಡ=ನಿರವಧಿಕವಾದ, ಮಂಡನಂ= ಅಲಂಕಾರ ಭೂತನಾದ, (ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಲಂಕಾರದಂತೆ ಆಚರಿಸುವ,) ವಾಸುದೇವಂ=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು,

ಆನಂದದೇವೇ=ಆನಂದದಿಂದಲೇ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಆನಂದರೂಪಿಯಾದ ದೇವನಲ್ಲಿ, ಮತಿಂ=ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು, ಸಂದಧಾನಾಃ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದ, ನಂದಿನಃ=ಆನಂದವುಳ್ಳ, (ಆನಂದಭರಿತರಾದ) ನಂದತೀರ್ಥೋರುಸನ್ನಾಮಿನಃ, ನಂದ=ಆನಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ, ತೀರ್ಥ= ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ತಾರಕವಾದ, ಉರು=ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಸತ್=ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತ್ವಾದಿ ದೋಷರಹಿತವಾದ, ನಾಮಿನಃ=ಹೆಸರುಳ್ಳ ಅಥವಾ ನಂದಿತೀರ್ಥ=ಆನಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಭಗವತ್ತತ್ತ್ವಪ್ರತಿಪಾದಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಉರು=ಬಹಳವಾದ, ಸತ್=ಸಜ್ಜನರನ್ನು, ನಾಮಿನಃ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಗ್ಗಿದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ನಂದಿತೀರ್ಥ=ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂಬ, ಉರು= ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಸತ್=ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ, ನಾಮಿನಃ=ಹೆಸರುಳ್ಳ, ವಯಂ=ನಾವು, ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ= ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ, ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ। 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸಾತತಂ
ಪುಷ್ಟಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಸದ್ವಿಗ್ರಹೋಲ್ಲಾಸಿನಂ ।
ದುಷ್ಟನಿಃಶೇಷ ಸಂಹಾರ ಕರ್ಮೋದ್ಯತಂ
ಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟಾತಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಜಾ ಸಂಶ್ರಯಂ ।
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ನಂದಿತೀರ್ಥೋರುಸನ್ನಾಮಿನಃ=ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ, ವಯಂ=ನಾವು, ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಲೀಲಾವಿಲಾಸಾತತಂ, ಸೃಷ್ಟಿ=ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ, ಸಂಹಾರ=ಸಂಹಾರವೂ (ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕವ್ಯಾಪಾರರೂಪವಾದ) ಲೀಲಾ= ಕ್ರೀಡೆಯ, ವಿಲಾಸ=ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ, ಆ=ಚೆನ್ನಾಗಿ, ತತಂ=ಪೂರ್ಣನಾದ, ಪುಷ್ಟ=ಪೂರ್ಣವಾದ, ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ=ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಆರು ಗುಣಗಳೆಂಬ, ಸತ್= ನಿರ್ದೋಷವಾದ, ವಿಗ್ರಹ=ಶರೀರದಿಂದ, ಉಲ್ಲಾಸಿನಂ=ಶೋಭಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವಿರುವ, ದುಷ್ಟ=ದೈತ್ಯಾದಿಗಳ, ನಿಶ್ಶೇಷ=ಶೇಷವಿಲ್ಲದಿರುವ ಹಾಗೆ, ಸಂಹಾರಕರ್ಮ=ಸಂಹಾರರೂಪವಾದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಉದ್ಯತಂ=ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ, ಹೃಷ್ಟ=ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ, ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ, ಪುಷ್ಟ=ಜ್ಞಾನಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗುಣಪೂರ್ಣರಾದ, ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಪೋಷಿತರಾದ, ಅತಿಶಿಷ್ಟ=ಅತ್ಯಂತಶಿಕ್ಷಿತರಾದ, ಅತ್ಯಂತವಿಶಿಷ್ಟರಾದ, ಪ್ರಜಾ= ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ, ಸಂಶ್ರಯಂ=ಆಧಾರಭೂತನಾದ, ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಉನ್ನತ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾಶೇಷಸಂಸಾಧಕಂ
ಸನ್ನತಾಲೌಕಿಕಾನಂದದ ಶ್ರೀಪದಂ ।
ಭಿನ್ನಕರ್ಮಾಶಯ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪ್ರೇರಕಂ
ತನ್ನ ಕಿಂನೇತಿ ವಿದ್ವತ್ಸು ಮೀಮಾಂಸಿತಂ ।
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ

ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ।

ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ 'ನಂದತೀರ್ಥೋರು ಸನ್ನಾಮಿನಃ ವಯಂ' (ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರತಿಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಉನ್ನತ ಪಾರ್ಥಿತಾಶೇಷಸಂಸಾಧಕಂ, ಉನ್ನತ=ಉತ್ತಮರಾದ ಧ್ರುವಾದಿ ಭಕ್ತರಿಂದ, ಪ್ರಾರ್ಥಿತ=ಬೇಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಶೇಷ=ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟವನ್ನು, ಸಂಸಾಧಕಂ=ಪೂರಯಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕ, ಸನ್ನತ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಮ್ರೀಭೂತರಾದ, ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ, ಅಲೌಕಿಕಾನಂದದ=ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸ್ವರೂಪಾನಂದವನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡುವ, ಶ್ರೀಪದಂ=ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪಾದಚರಣಗಳುಳ್ಳ, ಭಿನ್ನ= ಯೋಗ್ಯತಾಭೇದದಿಂದ ಅನೇಕವಿಧಗಳಾದ, ಕರ್ಮ=ಯಾಗಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಆಶಯಃ= ಅಂತಃಕರಣಗಳೂ ಇವುಗಳುಳ್ಳ, ಪ್ರಾಣಿ=ಜೀವರಿಗೆ, ಸಂಪ್ರೇರಕಂ=ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸುವ, ವಿದ್ವತ್ತು=ವೇದಾರ್ಥ ವಿಚಾರ ಕುಶಲರಾದವರಲ್ಲಿ, ತತ್=ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು, ನ ಕಿಂ=ಇಲ್ಲವೇನು, ನಾಸ್ತೀತಿ ಯತ್ ತನ್ನ= ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಯಾವುದೋ ಅದು ಅಲ್ಲ, ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಇತಿ=ಈ ಪ್ರಕಾರ, ಮೀಮಾಂಸಿತಂ= 'ಅಸನ್ನೇವ ಸ ಭವತಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೈಃ ಸದಾ ವೇದವಾದೋನ್ಮುಖೈಃ

ಸುಪ್ರತಾಪೈಃ ಕ್ಷಿತೀಶೇಶ್ವರೈಶ್ಚಾರ್ಚಿತಂ ।

ಅ ಪ್ರತರ್ಕ್ಯೋರುಸಂವಿದ್ಗುಣಂ ನಿರ್ಮಲಂ

ಸಪ್ರಕಾಶಾಜರಾನಂದರೂಪಂ ಪರಂ ।

ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ

ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ನಂದಿತೀರ್ಥೋರುಸನ್ನಾಮಿನಃ, ವಯಂ, - ಸದಾ= ಯಾವಾಗಲೂ, ವೇದ=ಋಗಾದಿವೇದಗಳ, ವಾದ=ಅಧ್ಯಯನ ವೇದಾರ್ಥವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಉನ್ಮುಖೈಃ=ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದ, ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೈಃ=ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಾದ ವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಂದ, ಸುಪ್ರತಾಪೈಃ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ಕ್ಷಿತೀಶೇಶ್ವರೈಶ್ಚ=ರಾಜರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕರಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, (ಪ್ರಿಯವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದಲೂ,) ಅರ್ಚಿತಂ=ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, (ಇದರಿಂದ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಕ್ತವಾಯಿತು.) ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯೋರುಸಂವಿದ್ಗುಣಂ, ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯ=ಸಂಪೂರ್ಣ ಊಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯಗಳಾದ, ಉರು=ಮಹತ್ತಾದ, ಸಂವಿದ್ಗುಣಂ=ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ನಿರ್ಮಲಂ=ಜನ್ಮಾದಿ ದೋಷವಿರಹಿತನಾದ, ಸಪ್ರಕಾಶಾಜರಾನಂದರೂಪಂ, ಸಪ್ರಕಾಶ=ಜ್ಞಾನದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಅಜರ=ಮುದಿತನ ಮೊದಲಾದ ವಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ, ಆನಂದರೂಪಂ=ಆನಂದಾತ್ಮಕ ಶರೀರವುಳ್ಳ, ಪರಂ=ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಂದ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ, 'ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ - ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅತ್ಯಯೋ ಯಸ್ಯ ಕೇನಾಪಿ ನ ಕ್ವಾಪಿ ಹಿ
ಪ್ರತ್ಯಯೋ ಯದ್ಗುಣೇಷೂತ್ತಮಾನಾಂ ಪರಃ ।
ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಏಕೋ ವರೇಣ್ಯೋ ವಶೀ
ಮತ್ಯನೂನೈಃ ಸದಾ ವೇದವಾದೋದಿತಃ ।
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ...... ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಯಂ=ನಾವು, ಯಸ್ಯ=ಯಾವ ವಿಷ್ಣುವಿನ, ಅತ್ಯಯಃ=ಅತಿಕ್ರಮವು, ಕ್ವಾಪಿ=ಯಾವ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕೇನಾಪಿ=ಯಾರಿಂದಲೂ (ದೇವಾದಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಿಂದಲೂ,) ನ= ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ, ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹಿ=''ನಾಸ್ತಿ ನಾರಾಯಣ ಸಮಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ'' ಇದು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ಉತ್ತಮಾನಾಂ=ಸಾಧುಗಳಿಗೆ. ಯದ್ಗುಣೇಷು=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಃ=ಅಧಿಕವಾದ, ಪ್ರತ್ಯಯಃ=ವಿಶ್ವಾಸವು, ಅಸ್ತಿ=ಇದೆ, ಯಃ=ಯಾವಾತನು, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಃ=ಅಬಾಧಿತವಾದ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನೋ, ಏಕಃ=ಸರ್ವ ಜೀವ ಜಡಗಳಿಂದ ಪ್ರಧಾನನೋ, ವರೇಣ್ಯಃ=ಗುಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೋ, ವಶೀ=ಸ್ವತಂತ್ರನೋ, ಮತ್ಯನೂನೈಃ=ಜ್ಞಾನಾಧಿಕರಾದ ಪುರುಷರಿಂದ, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ವೇದವಾದ=ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ಉದಿತಃ=ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ, ಅಥವಾ ವೇದಾರ್ಥ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ, ತಂ ದೇವತಾ ಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ. ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಪಶ್ಯತಾಂ ದುಃಖಸಂತಾನ ನಿರ್ಮೂಲನಂ
ದೃಶ್ಯತಾಂ ದೃಶ್ಯತಾಮಿತ್ಯಜೇಶಾರ್ಚಿತಂ ।
ನಶ್ಯತಾಂ ದೂರಗಂ ಸರ್ವದಾಪ್ಯಾತ್ಮಗಂ (ಕಂ)
ವಶ್ಯತಾಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಸಜ್ಜನೇಷ್ವಾಗತಂ।
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ .... ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಯಂ=ನಾವು, ಪಶ್ಯತಾಂ=ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೆ, ದುಃಖಸಂತಾನ ನಿರ್ಮೂಲಂ, ದುಃಖ=ಕ್ಲೇಶದ, ಸಂತಾನ=ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರವನ್ನು, ನಿರ್ಮೂಲನಂ= ಮೂಲಸಹಿತವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವ, (ಬ್ರಹ್ಮ=ಪರಬ್ರಹ್ಮನು, ಅಸ್ಮಾಭಿಃ=ನಮ್ಮಿಂದ) ದೃಶ್ಯತಾಂ ದೃಶ್ಯತಾಂ=ಕಾಣಲ್ಪಡಲಿ, ಕಾಣಲ್ಪಡಲಿ, ಇತಿ=ಈ ಪ್ರಕಾರ, ಅಜೇಶಾರ್ಚಿತಂ=ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ನಶ್ಯತಾಂ=ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸ್ವರೂಪನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಸುರರಿಗೆ, ದೂರಗಂ=ಅತಿದೂರದಲ್ಲಿರುವ, (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ) ಸರ್ವದಾऽಪಿ= ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಡ, ಆತ್ಮಗಂ=ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜೀವರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವ, ಸಜ್ಜನೇಷು=ಪಾಂಡವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ=ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ವಶ್ಯತಾಂ= ಅಧೀನತ್ವವನ್ನು, ಆಗತಂ=ಹೊಂದಿದ, ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ- ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಗ್ರಜಂ ಯಃ ಸಸರ್ಜಾಜಮಗ್ರ್ಯಾಕೃತಿಂ
ವಿಗ್ರಹೋ ಯಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಗುಣಾ ಏವ ಹಿ ।
ಉಗ್ರ ಆದ್ಯೋऽಪಿ ಯಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಗ್ರ್ಯಾತ್ಮಜಃ
ಸದ್ಗೃಹೀತಃ ಸದಾ ಯಃ ಪರಂ ದೈವತಂ ॥
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ .... ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯಃ=ಯಾವ ಹರಿಯು, ಅಗ್ರ್ಯಾಕೃತಿಂ, ಅಗ್ರ್ಯ=ಅಹಂಕಾರತತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಹೇತುವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅಹಂಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಆಕೃತಿಂ=ಮಹತ್ತತ್ವಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಅಗ್ರಜಂ=ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಅಜಂ=ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು, ಸಸರ್ಜ= ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ, ಯಸ್ಯ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ, ಸರ್ವೇ=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ಗುಣಾ ಏವ=ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳೇ, ವಿಗ್ರಹಃ=ಶರೀರವೋ, ಹಿ=''ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಯೋ ದೇಹೋ ವಿಷ್ಣೋಃ'' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವು. ಆದ್ಯೋऽಪಿ=ಆದಿಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ ದೆಶೆಯಿಂದ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದಾಗ್ಯೂ, ಉಗ್ರಃ=ರುದ್ರನು, ಯಸ್ಯ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ, ಆತ್ಮಜ=ಮಗನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನ, ಅಗ್ರ್ಯ=ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಆತ್ಮಜಃ=ಪುತ್ರನೋ, ಯಃ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಸದ್ಗೃಹೀತಾಃ, ಸತ್=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ, ಗೃಹೀತಃ=ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾಗಿಯೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನೋ, ಯಃ=ಯಾವಾತನು, ಪರಂ ದೈವತಂ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದೇವತೆಯೋ, ತಂ ದೇವತಾ ಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ.. ॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಚ್ಯುತೋ ಯೋ ಗುಣೈರ್ನಿತ್ಯಮೇವಾಖಿಲೈಃ
ಪ್ರಚ್ಯುತೋऽಶೇಷದೋಷೈಃ ಸದಾ ಪೂರ್ತಿತಃ ।
ಉಚ್ಯತೇ ಸರ್ವವೇದೋರುವಾದೈರಜಃ
ಸ್ವರ್ಚಿತೋ(ರ್ಚ್ಯತೇ) ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಪೂರ್ವೈಃ ಸದಾ ॥
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ... ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯಃ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ನಿತ್ಯ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಅಖಿಲೈಃ=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ಗುಣೈಃ=ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ, ಅಚ್ಯುತ ಏವ=ಬಿಡಲ್ಪಡದಿರುವವನೇ ಆಗಿರುವನೋ, (ಪರಿಪೂರ್ಣನೋ) ಸದಾ ಪೂರ್ತಿತಃ=ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು ಪೂರ್ಣಗಳಾದುದರಿಂದಲೇ, ಅಶೇಷದೋಷೈಃ=ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ದೋಷಗಳಿಂದ, ಪ್ರಚ್ಯುತಃ=ಪರಿತ್ಯಕ್ತನೋ, ಅಜಃ=ಜನನಾದಿದೋಷವಿರಹಿತನೋ, ಸರ್ವವೇದೋರುವಾದೈಃ, ಸರ್ವ=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ವೇದ= ಋಗಾದಿ ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ, ಉರು=ಬಹಳಗಳಾದ, ವಾದೈಃ=ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ಉಚ್ಯತೇ=ಹೇಳಲ್ಪಡು ತ್ತಾನೋ, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೋ, ಯಃ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಪೂರ್ವೈಃ, ಬ್ರಹ್ಮ=ಚತುರ್ಮುಖನು, ರುದ್ರ=ಶಿವನು, ಇಂದ್ರ=ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಇವರೇ, ಪೂರ್ವೈಃ=ಪ್ರಧಾನರಾಗಿವುಳ್ಳ ದೇವ ಋಷಿ ಪಿತೃ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳಿಂದ, ಸ್ವರ್ಚಿತಃ=(ಸ್ವರ್ಚ್ಯತೇ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೋ, ತಂ ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ –

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ 'ನೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ನಾನುಮಾನಂ ವೇದಾ ಹ್ಯೇವೈನಂ ವೇದಯಂತಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳೂ, 'ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ ವೇದ್ಯಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನುಮಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಅವೇದ್ಯನೆಂದೂ, ಋಗಾದಿ ವೇದಗಳಿಂದಲೇ ವೇದ್ಯನೆಂದೂ ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಧಾರ್ಯತೇ ಯೇನ ವಿಶ್ವಂ ಸದಾಜಾದಿಕಂ
ವಾರ್ಯತೇಽಶೇಷದುಃಖಂ ನಿಜಧ್ಯಾಯಿನಾಂ ।
ಪಾರ್ಯತೇ ಸರ್ವಮನ್ಯೈರ್ನ ಯತ್ಪಾರ್ಯತೇ
ಕಾರ್ಯತೇ ಚಾಖಿಲಂ ಸರ್ವಭೂತೈಃ ಸದಾ ॥
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ... ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯೇನ=ಯಾವ ವಾಸುದೇವನಿಂದ, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಅಜಾದಿಕಂ=ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತು, ಧಾರ್ಯತೇ=ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೋ, ಯೇನ=ಯಾವ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ, ನಿಜಧ್ಯಾಯಿನಾಂ=ಸ್ವಕೀಯರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರ, ಅಶೇಷದುಃಖಂ=ಸಾಂಸಾರಿಕಸರ್ವದುಃಖವೂ, ವಾರ್ಯತೇ=ನಿವಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೋ, ಅನ್ಯೈಃ= ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ, ಯತ್= ಯಾವುದು, ನ ಪಾರ್ಯತೇ=ಸಮಾಪಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, (ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ) ತತ್ಸರ್ವಂ=ಅದೆಲ್ಲವೂ, ಯೇನ=ಯಾರಿಂದ, ಪಾರ್ಯತೇ= ಸಮಾಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೋ, ಯೇನ=ಯಾರಿಂದ, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಸರ್ವಭೂತೈಃ=ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಜೀವರಿಂದ, ಅಖಿಲಂ ಚ=ಅವರವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸರ್ವಕರ್ಮವು, ಕಾರ್ಯತೇ=ಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೋ, (ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವರೂ ಯಾವ ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ) ತಂ ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ. ॥ 9 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ ಯತ್ಸಂಸ್ಮೃತೇಃ ಸಂಕ್ಷಯಂ
ಸರ್ವದಾ ಯಾಂತಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಂ ।
ಶರ್ವ ಗುರ್ವಾದಿ ಗೀರ್ವಾಣ ಸಂಸ್ಥಾನದಃ
ಕುರ್ವತೇ ಕರ್ಮ ಯತ್ಪ್ರೀತಯೇ ಸಜ್ಜನಾಃ ॥
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೧೦ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಭಕ್ತ್ಯಾ=ಸುದೃಢಸ್ನೇಹದಿಂದ, ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಂ=ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ ಪುರುಷರ, ಸರ್ವದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಯತ್ಸಂಸ್ಮೃತೇಃ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಮರಣದಿಂದ, ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ=ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ, ಸಂಕ್ಷಯಂ=ನಾಶವನ್ನು, ಯಾಂತಿ=ಹೊಂದುತ್ತವೋ, ಯಃ= ಯಾವ ವಿಷ್ಣುವು, ಶರ್ವಗುರ್ವಾದಿಗೀರ್ವಾಣಸಂಸ್ಥಾನದಃ, ಶರ್ವ=ರುದ್ರನು, ಗುರು= ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೂ ಇವರೇ, ಅಥವಾ ಶರ್ವಗುರು= ರುದ್ರನಿಗೆ ಗುರುವಾದ ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ಆದಿ=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳ, ಗೀರ್ವಾಣ=ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಸಂಸ್ಥಾನದಃ=ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಾವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ, ಅಥವಾ ಆಯಾಯ ಪದವಿಯನ್ನು ದಯೆಪಾಲಿಸಿದವನೂ,

ಸಜ್ಜನಾಃ=ಸಾಧುಗಳು, ಯತ್ಪ್ರೀತಯೇ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಕರ್ಮ=ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಕುರ್ವತೇ=ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ, ತಂ ದೇವತಾಮಂಡಲಾ ಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ... ॥ 10 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಕ್ಷಯಂ ಕರ್ಮ ಯಸ್ಮಿನ್ಪರೇ ಸ್ವರ್ಪಿತಂ
ಪ್ರಕ್ಷಯಂ ಯಾಂತಿ ದುಃಖಾನಿ ಯನ್ನಾಮತಃ ।
ಅಕ್ಷರೋ ಯೋಽಜರಃ ಸರ್ವದೈವಾಮೃತಃ
ಕುಕ್ಷಿಗಂ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಂ ಸದಾಜಾದಿಕಂ ॥
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ .... ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೧೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ನಂದಿತೀರ್ಥೋರುಸನ್ನಾಮಿನಃ ವಯಂ- ಯಸ್ಮಿನ್ ಪರೇ=ಯಾವ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ, ಸ್ವರ್ಪಿತಂ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಕರ್ಮ=ವಿಹಿತವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮವು, ಅಕ್ಷಯಂ=ನಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, (ಅಂದರೆ ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.) ಯನ್ನಾಮತಃ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದುಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ, ದುಃಖಾನಿ=ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳು, ಪ್ರಕ್ಷಯಂ=ಸಂಪೂರ್ಣನಾಶವನ್ನು, ಯಾಂತಿ= ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಯಃ=ಯಾವಾತನು, ಅಕ್ಷರಃ=ನಾಶರಹಿತನೋ, ಅಜರಃ=ಮುಪ್ಪು ಮೊದಲಾದ ವಿಕಾರರಹಿತನೋ, ಸರ್ವದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಅಮೃತ ಏವ=ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನೋ, ಅಜಾದಿಕಂ= ಚತುರ್ಮುಖ ಮೊದಲಾದ, ವಿಶ್ವಂ=ಜಗತ್ತು, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಯಸ್ಯ=ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಕುಕ್ಷಿಗಂ=ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವುದೋ, ತಂ ದೇವತಾಮಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ- ॥ 11 ॥

ಮೂಲ ॥ ನಂದಿತೀರ್ಥೋರು ಸನ್ನಾಮಿನೋ ನಂದಿನಃ
ಸಂದಧಾನಾಃ ಸದಾನಂದದೇವೇ ಮತಿಂ ।
ಮಂದಹಾಸಾರುಣಾಪಾಂಗದತ್ತೋನ್ನತಿಂ
ನಂ(ವಂ)ದಿತಾಶೇಷದೇವಾದಿವೃಂದಂ ಸದಾ ॥
ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ॥ ೧೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆನಂದದೇವೇ=ಆನಂದರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ, ಮತಿಂ=ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು, ಸಂದಧಾನಾಃ=ಧರಿಸತಕ್ಕ, ನಂದಿನಃ=ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆನಂದವುಳ್ಳ, ನಂದಿತೀರ್ಥೋರುಸನ್ನಾಮಿನಃ=ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂದುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳ, ವಯಂ=ನಾವು, ಮಂದಹಾಸ=(ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ) ಮಂದಸ್ಮಿತದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಅರುಣ= ಕೆಂಪಾದ, ಅಪಾಂಗ=ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ, ದತ್ತ=ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಉನ್ನತಿಂ=ಅಭ್ಯುದಯವುಳ್ಳ, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ನಂದಿತ=ಸಂತೋಷೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಶೇಷ=ಸಮಸ್ತರಾದ, ದೇವ=ದೇವತೆಗಳೇ, ಆದಿ=ಮೊದಲಾಗಿವುಳ್ಳವರ, ವೃಂದಂ=ಸಮುದಾಯವುಳ್ಳ, ದೇವತಾ ಮಂಡಲಾ ಖಂಡಮಂಡನಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀಣಯಾಮಃ. ॥ 12 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೮ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೮ ॥

ಒಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮೂಲ ॥ ಅತಿಮತ ತಮೋಗಿರಿಸಮಿತಿವಿಭೇದನ
ಪಿತಾಮಹಭೂತಿದ ಗುಣಗಣನಿಲಯ ।
ಶುಭತಮಕಥಾಶಯ ಪರಮ ಸದೋದಿತ
ಜಗದೇಕಕಾರಣ ರಾಮ ರಮಾರಮಣ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ಅತಿಮತ=ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಸಮ್ಮತನಾದವನೇ, ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವಿಷಯನಾದವನೇ, ತಮೋಗಿರಿಸಮಿತಿವಿಭೇದನ, ತಮಃ=ಅಂಧಕಾರಗಳಂತಿರುವ ಅಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ, ಗಿರಿ=ಪರ್ವತಗಳ, ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನಗಳ ಪರ್ವತಗಳಂತಿರುವ ರಾಶಿಗಳ, ಸಮಿತಿ=ಸಮೂಹಗಳನ್ನು, ವಿಭೇದನ=ವಿನಾಶ ಮಾಡತಕ್ಕವನೇ, ಪಿತಾಮಹಭೂತಿದ= ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದನೇ, ಗುಣಗಣನಿಲಯ=ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, ಶುಭತಮಕಥಾಶಯ, ಶುಭತಮ=ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಂಗಲ ಪ್ರದವಾದ, ಕಥಾ=ಭಗವಂತನ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವವರ ಚರ್ಚೆಗೆ, ಆಶಯ= ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, ಅಥವಾ ಆಶಯ=ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೂತನಾದವನೇ, ಅಥವಾ ಶುಭತಮಕಥ= ರಮಣೀಯ ಕಥೆಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಆಶಯ=ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, ಪರಮ= ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ, ಸದೋದಿತ=ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನೇ, ಜಗದೇಕಕಾರಣ= ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣನಾದವನೇ, ರಾಮ=ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ, ಕ್ರೀಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ, ಆನಂದರೂಪನೇ, ರಮಾರಮಣ=ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನೇ, ತ್ವಂ=ನೀನು, ಮಮ=ನನಗೆ, ಶರಣಂ= ರಕ್ಷಕನು, ಭವ =ಆಗು, (ಕರ್ತೃಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶುಭತಮೇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.) ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ವಿಧಿ ಭವ ಮುಖ ಸುರ ಸತತ ಸುವಂದಿತ
ರಮಾಮನೋವಲ್ಲಭ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ।
ಶುಭತಮಕಥಾಶಯ ಪರಮ ಸದೋದಿತ
ಜಗದೇಕಕಾರಣ ರಾಮ ರಮಾರಮಣ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಿಧಿ ಭವ ಮುಖಸುರ ಸತತ ಸುವಂದಿತ, ವಿಧಿ=ಬ್ರಹ್ಮನು, ಭವ=ರುದ್ರನು ಇವರೇ, ಮುಖ=ಪ್ರಧಾನರಾಗಿವುಳ್ಳ, ಸುರ= ದೇವತೆಗಳಿಂದ, ಸತತ=ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ, ಸುವಂದಿತ=ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ರಮಾಮನೋವಲ್ಲಭ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನೇ, ಶುಭತಮಕಥಾಶಯ ಪರಮ ಸದೋದಿತ ಜಗದೇಕಕಾರಣ ರಾಮ ರಮಾರಮಣ ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ- ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಗಣಿತ (ಅಪರಿಮಿತ) ಗುಣಗಣಮಯಶರೀರ
ಹೇ ವಿಗಣಿತಗುಣೇತರ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭ.......ರಮಾರಮಣ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಗಣಿತ (ಅಪರಿಮಿತ) ಗುಣಗಣಮಯಶರೀರ=ಅಸಂಖ್ಯಾತಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಗುಣಗಳೇ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೇ, ವಿಗತಗುಣೇತರ=ಹೋಗಲ್ಪಟ್ಟ ದೋಷಗಳುಳ್ಳವನೇ, (ದೋಷರಹಿತನೇ) ಹೇ ಶುಭತಮ....॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅಪರಿಮಿತ (ಅಗಣಿತ) ಸುಖನಿಧಿವಿಮಲಸುದೇಹ
ಹೇ ವಿಗತಸುಖೇತರ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭ.........ರಮಣ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅಪರಿಮಿತ=ನಿರವಧಿಕವಾದ, ಸುಖ=ಆನಂದಕ್ಕೆ, ನಿಧಿ=ಆಶ್ರಯವಾದ, ವಿಮಲ=ನಿರ್ಮಲವಾದ, ಸುದೇಹ=ಶೋಭನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೇ, ವಿಗತಸುಖೇತರ=ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ, ದುಃಖಲೇಶರಹಿತನೇ, ಶುಭತಮ.....ರಮಾರಮಣ ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಪ್ರಚಲಿತಲಯಜಲ ವಿಹರಣ ಶಾಶ್ವತ
ಸುಖಮಯ ಮೀನ ಹೇ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭ................ರಮಣ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಪ್ರಚಲಿತ=ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಾಯುವಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಚೂರ್ಣೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಲಯಜಲ=ಪ್ರಲಯಜಲದಲ್ಲಿ ವಿಹರಣ=ಕ್ರೀಡೆಯುಳ್ಳವನೇ, ಶಾಶ್ವತ=ಶಶ್ವದೇಕಪ್ರಕಾರನೇ, ಸುಖಮಯ=ಆನಂದಮಯನೇ, ಶುಭತಮಕಥಾ......ರಮಾರಮಣ- ಹೇ ಮೀನ=ಎಲೋ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರನೇ, ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ--- ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸುರದಿತಿಜ ಸುಬಲವಿಲುಲಿತ ಮಂದರಧರ
ಪರಕೂರ್ಮ ಹೇ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭ.............ರಮಣ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸುರ=ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು, ದಿತಿಜ=ಬಲ್ಯಾದಿ ದೈತ್ಯರೂ ಇವರ, ಸುಬಲ=ಅತಿಶಯಿತಬಲದಿಂದ, ವಿಲುಲಿತ=ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮಂದರ=ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು, ಧರ=ಧರಿಸಿದವನೇ, ಶುಭತಮ.....ರಮಣ, ಹೇ ಪರಕೂರ್ಮ=(ವರಕೂರ್ಮ) ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಕೂರ್ಮಾವತಾರನೇ, ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ..- ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸಗಿರಿವರಧರಾತಲವಹ ಸುಸೂಕರ
ಪರಮ ವಿಬೋಧ ಹೇ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭ ....ರಮಣ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸಗಿರಿವರಧರಾತಲವಹ=ಮೇರ್ವಾದಿಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನುದ್ಧರಿಸಿದವನೇ, ಪರಮವಿಬೋಧ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೇ ಅಥವಾ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೇ, ಶುಭ....ರಮಣ, ಹೇ ಸುಸೂಕರ=ಶೋಭನವರಾಹರೂಪನೇ, ತ್ವಂ ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ. ॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅತಿಬಲ ದಿತಿಸುತ ಹೃದಯ ವಿಭೇದನ
ಜಯ ನೃಹರೇಽಮಲ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ।
ಶುಭ.............ರಮಣ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅತಿಬಲ=ಅತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ದಿತಿಸುತ=ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ, ಹೃದಯ=ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು, ವಿಭೇದನ=ಶೀಳಿಸಿದವನೇ, ಅಮಲ=ನಿರ್ಮಲನೇ, ಸ್ತಂಭದಿಂದಾವಿರ್ಭೂತನಾದುದರಿಂದ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಾದಿಮಲಸಂಬಂಧದ ಶಂಕಾರಹಿತನೇ, ಶುಭ.....ರಮಣ, ನೃಹರೇ=ನರಸಿಂಹಾವತಾರನೇ, ತ್ವಂ=ನೀನು, ಜಯ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾಗಿರು, ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ – ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಬಲಿ ಮುಖ ದಿತಿಸುತ ವಿಜಯ ವಿನಾಶನ
ಜಗದವನಾಜಿತ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭತಮ..........ರಮಣ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಬಲಿಮುಖ ದಿತಿಸುತ ವಿಜಯವಿನಾಶನ, ಬಲಿ=ಮಹಾಬಲಿಯೇ, ಮುಖ=ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಉಳ್ಳ, ದಿತಿಸುತ=ದೈತ್ಯರ, ವಿಜಯ= ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ ವಿಜಯವನ್ನು, ವಿನಾಶನ=ವಿನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಜಗದವನ=ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಅಜಿತ=ಯಾರಿಂದಲೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡದಿರುವವನೇ, ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ – ॥ 9 ॥

ಮೂಲ ॥ ಅವಿಜಿತ ಕುನೃಪತಿಸಮಿತಿವಿಖಂಡನ
ರಮಾವರ ವೀರಪ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭತಮ...........ರಮಣ ॥ ೧೦ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅವಿಜಿತ=ಇತರರಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡದಿರುವ, ಕುನೃಪತಿ=ದುಷ್ಟರಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾಜುನ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರ, ಸಮಿತಿ=ಸಮೂಹವನ್ನು, ಯುದ್ಧವನ್ನು, ವಿಖಂಡನ=ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವನೇ, ರಮಾವರ=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ವೀರ=ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಶುಭತಮ........ರಮಣ=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ರಾಮ=ಪರಶುರಾಮನೇ, ತ್ವಂ ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ. ॥ 10 ॥

ಮೂಲ ॥ ಖರತರ ನಿಶಿಚರ ದಹನ ಪರಾಮೃತ
ರಘುವರ ಮಾನದ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭತಮ......ರಮಾರಮಣ ॥ ೧೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಖರತರ ನಿಶಿಚರ ದಹನ, ಖರತರ=ಅತ್ಯುಲ್ಬಣರಾದ, ಅತಿನಿಷ್ಠುರರಾದ, ನಿಶಿಚರ=ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣಾದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು, ದಹನ=ಭಸ್ಮೀಕರಿಸಿದವನೇ, ಪರ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೇ, ಸರ್ವಪಾಲಕನೇ, ಅಮೃತ=ಮರಣರಹಿತನೇ, ಅಥವಾ ಪರಾಮೃತ=ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನೇ, ಮಾನದ= ಹನುಮದಾದಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾನವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟವನೇ, ಶುಭತಮ.....ರಮಣ- ಹೇ ರಘುವರ=ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನೇ, ರಘುಕುಲ ತಿಲಕನೇ, ತ್ವಂ ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ - ॥ 11 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸುಲಲಿತತನುವರ ವರದ ಮಹಾಬಲ
ಯದುವರ ಪಾರ್ಥಪ ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ ॥
ಶುಭತಮ.......ರಮಣ ॥ ೧೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸುಲಲಿತ ತನುವರ=ಅತಿ ಕೋಮಲವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇಹವುಳ್ಳವನೇ, ವರದ= ಅಕ್ರೂರಾದಿಗಳಿಗೆ ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದವನೇ, ಮಹಾಬಲ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನೇ, ಪಾರ್ಥಪ=ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನೇ, ಶುಭತಮ... ರಮಣ- ಯದುವರ=ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ತಿಲಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ, ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥ 12 ॥

ಮೂಲ ॥ ದಿತಿಸುತವಿಮೋಹನ ವಿಮಲ ವಿಬೋಧನ
ಪರಗುಣ ಬುದ್ಧ ಹೇ ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ ॥
ಶುಭತಮ......ರಮಾರಮಣ ॥ ೧೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ದಿತಿಸುತವಿಮೋಹನ= ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದವನೇ, ವಿಮಲ=ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ದೋಷರಹಿತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು, ವಿಬೋಧನ= ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದವನೇ, ಪರಗುಣ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಶುಭತಮ.....ರಮಣ- ಹೇ ಬುದ್ಧ= ಬುದ್ಧಾವತಾರನೇ, ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ..- ॥ 13 ॥

ಮೂಲ ॥ ಕಲಿಮಲಹುತವಹ ಸುಭಗ ಮಹೋತ್ಸವ
ಶರಣದ ಕಲ್ಕೀಶ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ॥
ಶುಭತಮ...........ರಮಾರಮಣ ॥ ೧೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಕಲಿಮಲಹುತವಹ=ಕಲಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಯಂತಿರುವವನೇ, (ಕಲಿ ಕಾಲೀನವಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮೀಕರಿಸಿದವನೇ) ಸುಭಗ=ಸುಂದರನೇ, ಮಹೋತ್ಸವ=

ಮಹತ್ತಾದ ಮನೋವಿಲಾಸವುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಸುಭಗ=ಶೋಭನವಾದ ಭಾಗ್ಯವುಳ್ಳ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನರಿಗೆ, ಮಹೋತ್ಸವ=ಮಹೋತ್ಸವವುಳ್ಳವನೇ, (ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದವನೇ) ಶರಣದ=ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಶುಭತಮ....ರಮಣ— ಹೇ ಕಲ್ಕೀಶ=ಕಲ್ಕಿರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಪ್ರಭುವೇ, ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ— || 14 ||

ಮೂಲ || ಅಖಿಲ ಜನಿ ವಿಲಯ ಪರಸುಖಕಾರಣ
ಪರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭವ ಮಮ ಶರಣಂ ||
ಶುಭತಮ.....ರಮಾರಮಣ || ೧೫ ||

ಅರ್ಥ || ಅಖಿಲ ಜನಿವಿಲಯ ಪರಸುಖಕಾರಣ,ಅಖಿಲ=ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದ, ಜನಿ=ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ, ವಿಲಯ=ಪ್ರಲಯವೂ, ಪರಸುಖ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸುಖವೂ, ಇವುಗಳಿಗೆ, ಕಾರಣ=ಹೇತುಭೂತನಾದವನೇ, ಪರ=ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣನೇ, ಪರಿಪೂರ್ಣನೇ, ಶುಭತಮಕಥಾಶಯ ಪರಮ ಸದೋದಿತ ಜಗದೇಕಕಾರಣ ರಾಮರಾಮಾರಮಣ— ಪುರುಷೋತ್ತಮ=ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಿಂದುತ್ತಮ ನಾದವನೇ, ಮಮ ಶರಣಂ ಭವ— || 15 ||

ಮೂಲ || ಇತಿ ತವ ನುತಿವರ ಸತತರತೇರ್ಭವ
ಸುಶರಣಮುರು ಸುಖತೀರ್ಥಮುನೇರ್ಭಗವನ್ || ೧೬ ||

ಅ || ಶುಭತಮಕಥಾಶಯ ಪರಮ ಸದೋದಿತ ಜಗದೇಕಕಾರಣ ರಾಮ ರಮಾರಮಣ= ಹೇ ಭಗವನ್=ಎಲೋ ಭಗವಂತನೇ, ಇತಿ=ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ, ಉರು=ಅಧಿಕ ಹೇಗೆ ಆದೀತೋ ಹಾಗೆ, ತವ= ನಿನ್ನ, ನುತಿವರ=ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ, ಸತತ=ಯಾವಾಗಲೂ, ರತೇಃ=ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಸುಖತೀರ್ಥಮುನೇಃ=ಆನಂದತೀರ್ಥರೆಂಬ ಮುನಿಯಾದ, ಮಮ=ನನಗೆ, ಸುಶರಣಂ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಕನು, ಭವ--|| 16 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೯ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.|| ೯ ||

ಹತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಪುನಃ ಗಾಥಾ ರೂಪದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ-

ಮೂಲ || ಅವನ ಶ್ರೀಪತಿರಪ್ರತಿರಧಿಕೇಶಾದಿ ಭವಾದೇ ।
ಕರುಣಾಪೂರ್ಣ ವರಪ್ರದ ಚರಿತಂ ಜ್ಞಾಪಯ ಮೇ ತೇ || ೧ ||

ಅರ್ಥ ॥ ಅವನ=ಸರ್ವರಕ್ಷಕನೇ, ಅಧಿಕ=ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನೇ, ಈಶಾದಿ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ, ಭವ=ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ, ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ, ಆದೇ=ಕಾರಣಭೂತನೇ, ಕರುಣಾಪೂರ್ಣ=ದಯಾಸಮುದ್ರನೇ, ವರಪ್ರದ=ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಅಪ್ರತಿಃ=ಸದೃಶರಹಿತನಾದ, ಶ್ರೀಪತಿಃ=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ, ತ್ವಂ=ನೀನು, ಮೇ =ನನಗೆ, ತೇ=ನಿನ್ನ, ಚರಿತಂ=ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಜ್ಞಾಪಯ=ತಿಳಿಸಿಕೊಡು. ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸುರವಂದ್ಯಾಧಿಪ ಸದ್ವರ ಭರಿತಾಶೇಷಗುಣಾಲಂ ।
ಕರುಣಾ.............ಮೇ ತೇ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸುರವಂದ್ಯ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನಾದವನೇ, ಅಧಿಪ=ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನೇ, ಸದ್ವರ=ಮುಕ್ತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಅಥವಾ ಸುರವರವಂದ್ಯಾಧಿಪ=ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನೇ, ಸದ್ವರ=ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ವರವುಳ್ಳವನೇ, ಅಲಂ=ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಭರಿತ=ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪರಿಪೂರ್ಣಗಳಾದ, ಅಶೇಷ=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ಗುಣ=ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ.... ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸಕಲ ಧ್ವಾಂತ ವಿನಾಶಕ (ನ) ಪರಮಾನಂದಸುಧಾಹೋ ।
ಕರುಣಾ.............ಮೇತೇ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ಸಕಲಧ್ವಾಂತವಿನಾಶಕ(ನ), ಸಕಲ=ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರ, ಧ್ವಾಂತ=ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು, ವಿನಾಶಕ (ನ)=ನಾಶ ಮಾಡತಕ್ಕವನೇ, ಪರಮಾನಂದಸುಧ=ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನೇ, ಕರುಣಾ....ಜ್ಞಾಪಯಃ- ಅಹೋ=ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರಗಳು. ॥3॥

ಮೂಲ ॥ ತ್ರಿಜಗತ್ಪೋತ ಸದಾರ್ಚಿತಚರಣಾಶಾಪತಿಧಾತೋ
ಕರುಣಾ.......ಮೇ ತೇ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ತ್ರಿಜಗತ್ಪೋತ=ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ದೋಣಿಯಂತಿರುವವನೇ, (ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲಿಕ್ಕೆ ದೋಣಿಯಂತಿರುವವನೇ) ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಅರ್ಚಿತಚರಣ=ಭಕ್ತರಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಸದಾರ್ಚಿತಚರಣ=ಸಜ್ಜನರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಆಶಾ=ಪುರುಷಾರ್ಥಚತುಷ್ಟಯದಲ್ಲಿ ಆಶಾರೂಪವಾದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಆಶಾ ನಾಮಕಳಾದ ಸರಸ್ವತಿಗೆ, ಪತಿ=ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ಧಾತೋ=ಧಾರಕನೇ, ಪೋಷಕನೇ, ಕರುಣಾ....ಜ್ಞಾಪಯ.. ॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ತ್ರಿಗುಣಾತೀತ ವಿಧಾರಕ ಪರಿತೋ ದೇಹಿ ಸುಭಕ್ತಿಂ ।
ಕರುಣಾ.............ಮೇ ತೇ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ತ್ರಿಗುಣಾತೀತ=ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನತಿಕ್ರಮಿಸಿದವನೇ, ವಿಧಾರಕ=ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಧರಿಸತಕ್ಕವನೇ, ಪರಿತಃ=ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಸುಭಕ್ತಿಂ=ಶೋಭನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು, ದೇಹಿ=ಕೊಡು, ಕರುಣಾ......ಜ್ಞಾಪಯ ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ಶರಣಂ ಕಾರಣ ಭಾವನ ಭವ ಮೇ ತಾತ ಸದಾಲಂ ।
ಕರುಣಾ............ಮೇ ತೇ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಕಾರಣ=ಸ್ವತಂತ್ರಕಾರಣನಾದವನೇ, ಭಾವನ=ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಸುವವನೇ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವವನೇ, ಭಕ್ತರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವವನೇ, ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ, ಅಥವಾ ಕಾರಣಭಾವನ=ಮಹತ್ತತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನೇ, ಹೇ ತಾತ=ಜನಕನೇ, ಸದಾ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಮೇ=ನನಗೆ, ಅಲಂ=ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಶರಣಂ=ರಕ್ಷಕನು, ಭವ=ಆಗು, ಕರುಣಾ........ಜ್ಞಾಪಯ ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಮರಣಪ್ರಾಣದ ಪಾಲಕ ಜಗದೀಶಾವ ಸುಭಕ್ತಿಂ ।
ಕರುಣಾ............ಮೇ ತೇ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಮರಣಪ್ರಾಣದ=ಮರಣವನ್ನೂ, ಜೀವನವನ್ನೂ ಕೊಡುವವನೇ, ಪಾಲಕ=ರಕ್ಷಕನೇ, ಜಗದೀಶ=ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನೇ, ಸುಭಕ್ತಿಂ=ಶೋಭನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು, ಅವ=ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು. ಕರುಣಾ.... ಜ್ಞಾಪಯ-॥ 7 ॥

ಮೂಲ ॥ ತರುಣಾದಿತ್ಯ ಸವರ್ಣಕ ಚರಣಾಬ್ಜಾಮಲಕೀರ್ತೇ ।
ಕರುಣಾ..........ಮೇ ತೇ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ತರುಣಾದಿತ್ಯ=ಬಾಲಸೂರ್ಯನಿಂದ, ಸವರ್ಣಕ=ಸಮಾನವರ್ಣವುಳ್ಳ, ಚರಣಾಬ್ಜ=ಕಮಲದಂತಿರುವ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಮಲಕೀರ್ತೇ=ಪವಿತ್ರವಾದ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ.... ಜ್ಞಾಪಯ .. ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸಲಿಲ ಪ್ರೋತ್ಥ ಸರಾಗಕ ಮಣಿ ವರ್ಣೋಚ್ಚನಖಾದೇ ।
ಕರುಣಾ............ ಮೇ ತೇ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸಲಿಲಪ್ರೋತ್ಥ ಸರಾಗಕಮಣಿವರ್ಣೋಚ್ಚನಖಾದೇ, ಸಲಿಲ=ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರೋತ್ಥ=ಹುಟ್ಟಿದ ರಕ್ತಕಮಲದಿಂದ, ಸರಾಗಕ=ಸಮಾನವಾದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ರಕ್ತಕಮಲದಂತೆ ರಕ್ತದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ, ಮಣಿ=ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಗಳ, ವರ್ಣ=ಬಣ್ಣದಂತೆ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ, ಉಚ್ಚ=ಉನ್ನತಗಳಾದ, ನಖ=ಉಗುರುಗಳೇ, ಆದೇ=ಮೊದಲಾಗಿ ವುಳ್ಳ ನೇತ್ರಾಂತಾದಿ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಸಲಿಲಪ್ರೋತ್ಥಸರಾಗಕ=ನೀಲೋತ್ಪಲದಿಂದ ಸಮಾನವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಮಣಿವರ್ಣ=ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯ ಬಣ್ಣಗಳುಳ್ಳ, ಉಚ್ಚನಖ=ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕಗಳಾದುದರಿಂದ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠಗಳಾದ ನಖರಗಳ, ಆದೇ=ಆದಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ.. .....ಜ್ಞಾಪಯ ॥ 9 ॥

ಮೂಲ ॥ ಖ(ಕ)ಜ ತೂಣೀ ನಿಭ ಪಾವನ ವರ ಜಂಘಾಮಿತಶಕ್ತೇ ।
ಕರುಣಾ............ಮೇ ತೇ ॥ ೧೦ ॥

ಅರ್ಥ || ಖಜತೂಣೀನಿಭಪಾವನವರಜಂಘ, ಖ=ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಜ=ಹುಟ್ಟಿದ, ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸುಗಳು, ತೂಣೀ=ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳಂತಿರುವವುಗಳು, ಅಂದರೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳಂತಿರುವ ಇಂದ್ರನ ಧನುಸ್ಸುಗಳಿಂದ, ನಿಭ=ಸದೃಶಗಳಾದ, ಪಾವನ=ಪವಿತ್ರಗಳಾದ, ವರ=ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳಾದ, ಜಂಘ=ಮೊಳಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಖಜ=ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಜಾತನೇ, ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದವನೇ, ಅಥವಾ ಖಜ=ಮನೋರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನ್ಮಥನ, ತೂಣೀ=ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳಿಂದ, ನಿಭ=ಸದೃಶವಾದ, ಪಾವನ ವರ ಜಂಘ - ಅಮಿತಶಕ್ತೇ=ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ......ಜ್ಞಾಪಯ || 10 ||

ಮೂಲ || ಇಭ ಹಸ್ತ ಪ್ರಭ ಶೋಭನ ಪರಮೋರಸ್ಥಲಮಾಲೇ |
(ಪರಮೋರುಸ್ಥ ರಮಾಲೇ)
ಕರುಣಾ............ಮೇ ತೇ || ೧೧ ||

ಅರ್ಥ || ಇಭ ಹಸ್ತ ಪ್ರಭ ಶೋಭನ ಪರಮೋರುಸ್ಥರಮಾಲೇ, ಇಭ=ಆನೆಯ, ಹಸ್ತ=ಶುಂಡಾದಂಡದ, ಪ್ರಭ=ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ಶೋಭನ=ಸುಂದರವಾದ, ಪರಮ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಉರಸ್ಥಲ=ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವ, ಮಾ=ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯೇ (ಊರು=ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥ=ಇರುವ, ರಮಾ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ) ಆಲೇ=ಭ್ರಮರದಂತೆ ಇರುವವನೇ, ಕರುಣಾ— ಜ್ಞಾಪಯ || 11 ||

ಮೂಲ || ಅಸನೋತ್ಫುಲ್ಲ ಸುಪುಷ್ಪಕ ಸಮವರ್ಣಾವರಣಾಂತೇ |
ಕರುಣಾ........ಮೇ ತೇ || ೧೨ ||

ಅರ್ಥ || ಅಂತೇ=ಅಂತಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಸನ=ಹೊನ್ನೆ ಮರದ, ಉತ್ಫುಲ್ಲ=ವಿಕಸಿತವಾದ, ಸುಪುಷ್ಪಕ=ಶೋಭನಪುಷ್ಪದಿಂದ, ಸಮವರ್ಣ=ಸದೃಶವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳ, ಆವರಣ=ಆಚ್ಛಾದನವಾದ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರವುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ .... ಜ್ಞಾಪಯ || 12 ||

ಮೂಲ || ಶತಮೋದೋದ್ಭವ ಸುಂದರ ವರ ಪದ್ಮೋತ್ಥಿತ ನಾಭೇ |
ಕರುಣಾ..............ಮೇ ತೇ || ೧೩ ||

ಅರ್ಥ || ಶತಮೋದೋದ್ಭವ ಸುಂದರವರಪದ್ಮೋತ್ಥಿತನಾಭೇ, ಶತಮೋದ=ಶತಾನಂದನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ಉದ್ಭವ=ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವಾದ, ಸುಂದರ=ಮನೋಹರವಾದ, ವರ=ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಪದ್ಮ=ಕಮಲಕ್ಕೆ, ಉತ್ಥಿತ=ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವಾದ, ನಾಭೇ=ಹೊಕ್ಕಳುಳ್ಳವನೇ, (ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನು ಜನಿಸಿರುವನು.) ಅಥವಾ ಶತಮೋದೋದ್ಭವ=ಶತಾನಂದಗಳುಳ್ಳ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಉತ್ಪಾದಕನೇ, ಸುಂದರವರ=ಸುಂದರ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಪದ್ಮೋತ್ಥಿತನಾಭೇ=ಕಮಲವು ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಭಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ.....ಜ್ಞಾಪಯ || 13 ||

ಮೂಲ || ಜಗದಾಗೂಹಕ ಪಲ್ಲವಸಮಕುಕ್ಷೇ ಶರಣಾದೇ |
ಕರುಣಾ....... ಮೇ ತೇ || ೧೪ ||

ಅರ್ಥ || ಜಗದಾಗೂಹಕಪಲ್ಲವಸಮಕುಕ್ಷೇ, ಜಗತ್=ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ, ಆಗೂಹಕ=ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛಾದಕವಾದ, ಪಲ್ಲವಸಮಕುಕ್ಷೇ=ಚಿಗುರು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಸದೃಶವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವನೇ, ಶರಣಾದೇ= ಜಗದ್ರಕ್ಷಕರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತನಾದವನೇ, ಜಗದಾಶ್ರಯರಾದ ಶೇಷಾದಿಗಳಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತನಾದವನೇ, ಕರುಣಾ.... ಜ್ಞಾಪಯ— || 14 ||

ಮೂಲ || ಜಗದಂಬಾಮಲ ಸುಂದರ (ರಿ) ಗೃಹ ವಕ್ಷೋವರಯೋಗಿನ್ ।
ಕರುಣಾ............ ಮೇ ತೇ || ೧೫ ||

ಅರ್ಥ || ಜಗದಂಬಾಮಲ ಸುಂದರಗೃಹವಕ್ಷೋವರಯೋಗಿನ್, ಜಗತ್=ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ, ಅಂಬಾ=ತಾಯಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ, ಅಮಲ=ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ದೋಷರಹಿತವಾದ, ಸುಂದರ=ಮನೋಹರವಾದ, ಗೃಹ=ಆವಾಸಮಂದಿರಭೂತವಾದ, ವಕ್ಷೋವರ=ವಕ್ಷಃ ಶ್ರೇಷ್ಠದ, ಯೋಗಿನ್=ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ ....ಜ್ಞಾಪಯ— || 15 ||

ಮೂಲ || ದಿತಿಜಾಂತಪ್ರದ ಚಕ್ರ ದರ ಗದಾ ಯುಗ್ವರ ಬಾಹೋ ।
ಕರುಣಾ............ ಮೇ ತೇ || ೧೬ ||

ಅರ್ಥ || ದಿತಿಜಾಂತಪ್ರದಚಕ್ರದರಗದಾಯುಗ್ವರಬಾಹೋ, ದಿತಿಜ=ದೈತ್ಯರಿಗೆ, ಅಂತಪ್ರದ= ವಿನಾಶವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ, ಚಕ್ರ=ಸುದರ್ಶನವು, ದರ=ಪಾಂಚಜನ್ಯವು, ಗದಾ=ಕೌಮೋದಕಿಯೂ ಇವುಗಳಿಂದ, ಯುಕ್=ಯುಕ್ತಗಳಾದ, ವರ=ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳಾದ, ಬಾಹೋ=ಭುಜಗಳುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ ಪೂರ್ಣ ವರಪ್ರದ ತೇ ಚರಿತಂ ಮೇ ಜ್ಞಾಪಯ— || 16 ||

ಮೂಲ || ಪರಮಜ್ಞಾನಮಹಾನಿಧಿವದನ ಶ್ರೀರಮಣೇಂದೋ ।
ಕರುಣಾ............ ಮೇ ತೇ || ೧೭ ||

ಅರ್ಥ || ಪರಮಜ್ಞಾನ ಮಹಾನಿಧಿವದನ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾಶ್ರಯಭೂತವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೇ, ಶ್ರೀರಮಣೇಂದೋ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ದರ್ಶನ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನೇ, ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ಕರುಣಾ..... ಜ್ಞಾಪಯ || 17 ||

ಮೂಲ || ನಿಖಿಲಾಘೌಘ ವಿನಾಶಕ ಪರಸೌಖ್ಯಪ್ರದ ದೃಷ್ಟೇ ।
ಕರುಣಾ............ ಮೇ ತೇ || ೧೮ ||

ಅರ್ಥ || ನಿಖಿಲಾಘೌಘ ವಿನಾಶಕ ಪರಸೌಖ್ಯಪ್ರದದೃಷ್ಟೇ, ನಿಖಿಲ=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ಅಘೌಘ=ಪಾಪಸಮೂಹಗಳ, ವಿನಾಶಕ= ನಾಶಕಾರಣವಾದ, ಪರಸೌಖ್ಯಪ್ರದ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ, ದೃಷ್ಟೇ=ದರ್ಶನವುಳ್ಳವನೇ, ಕರುಣಾ...... ಜ್ಞಾಪಯ || 18 ||

ಮೂಲ || ಪರಮಾನಂದ ಸುತೀರ್ಥ ಸುಮುನಿರಾಜೋ ಹರಿಗಾಥಾಂ ।
ಕೃತವಾನ್ನಿತ್ಯಸುಪೂರ್ಣಕ ಪರಮಾನಂದಪದೈಷೀ || ೧೯ ||

ಅರ್ಥ || ನಿತ್ಯಸುಪೂರ್ಣಕಪರಮಾನಂದಪದೈಷೀ, ನಿತ್ಯ=ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯನಾದ, ಸುಪೂರ್ಣಕ=

ಅತಿಪೂರ್ಣನಾದ, ಪರಮಾನಂದ= ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಆನಂದಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಪದ= ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಏಷೀ=ಇಚ್ಛಿಸುವ, ಪರಮಾನಂದ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ವರೂಪಾನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಸುತೀರ್ಥ=ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವುಳ್ಳ, ಮುನಿರಾಜಃ=ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು, ಹರಿಗಾಥಾಂ=ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಗಾಥಾರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು, ಕೃತವಾನ್=ಮಾಡಿದರು. ॥ 19 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧೦ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೧೦ ॥

ಹನ್ನೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮತ್ತೂ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಮಸ್ಕಾರವೇ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದುದು. ಆದಕಾರಣ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ-

ಮೂಲ ॥ ಉದೀರ್ಣಮಜರಂ ದಿವ್ಯಮಮೃತಸ್ಯಂದ್ಯಧೀಶಿತುಃ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಉದೀರ್ಣಂ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಅಜರಂ=ಜರಾದಿದೋಷರಹಿತವಾದ, ದಿವ್ಯಂ= ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಅಲೌಕಿಕವಾದ, ಅಮೃತ =ಕೈವಲ್ಯಾನಂದರಸವನ್ನು, ಸ್ಯಂದಿ=ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಶೀಲವುಳ್ಳ, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ=ಬ್ರಹ್ಮನು ಇಂದ್ರನು ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಧೀಶಿತುಃ=ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಆನಂದಸ್ಯ=ಸುಖರೂಪ ನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಪದಂ=ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಚರಣಾರವಿಂದವನ್ನು, ವಂದೇ=(ನಾನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ) ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸರ್ವವೇದಪದೋದ್ಗೀತಮಿಂದಿರಾಧಾರಮುತ್ತಮಂ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸರ್ವವೇದಪದೋದ್ಗೀತಂ, ಸರ್ವ=ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ವೇದಪದ=ವೇದವಾಕ್ಯ ಗಳಿಂದ, ಉದ್ಗೀತಂ= ಉತ್ತಮನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಇಂದಿರಾಧಾರಂ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಆಶ್ರಯಭೂತನಾದ, (ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಆವಾಸಭೂತನಾದ) ಉತ್ತಮಂ=ನಿರತಿಶಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ (ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅರ್ಥವು) ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸರ್ವದೇವಾದಿ ದೇವಸ್ಯ ವಿದಾರಿತ ಮಹತ್ತಮಃ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ವಿದಾರಿತಮಹತ್ತಮಃ=ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹತ್ತಾದ ಅಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, ಸರ್ವದೇವಾದಿ= ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತವಾದ, ದೇವಸ್ಯ=ದೇವನಾದ, ಆನಂದಸ್ಯ=ಶ್ರೀಹರಿಯ, ಅಥವಾ ಸರ್ವದೇವಾದಿ ದೇವಸ್ಯ=ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆದಿದೇವನಾದ, ಆನಂದಸ್ಯ ......ವಂದೇ. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಉದಾರಮಾದರಾನ್ನಿತ್ಯಮನಿಂದ್ಯಂ ಸುಂದರೀಪತೇಃ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಉದಾರಂ=ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ನಿತ್ಯಂ=ಯಾವಾಗಲೂ, ಅನಿಂದ್ಯಂ=ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಸುಂದರೀಪತೇಃ=ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ, ಆನಂದಸ್ಯ.....ಪದಂ ಆದರಾತ್=ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.॥ 4 ॥

ಮೂಲ ॥ ಇಂದೀವರೋದರನಿಭಂ ಸುಪೂರ್ಣಂ ವಾದಿಮೋಹದಂ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಇಂದೀವರ=ನೀಲೋತ್ಪಲದ, ಉದರ=ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ, ನಿಭಂ=ಸದೃಶವಾದ, ಸುಪೂರ್ಣಂ=ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ, ವಾದಿಮೋಹದಂ=ದುರ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಅಥವಾ ವಾದಿ=ವೇದವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವ ಕಥೆಯುಳ್ಳ ಸಜ್ಜನರ, ಮೋಹ=ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು, ದಂ=ಖಂಡಿಸುವ, ಆನಂದಸ್ಯ....ವಂದೇ ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ದಾತೃ ಸರ್ವಾಮರೈಶ್ವರ್ಯ ವಿಮುಕ್ತ್ಯಾದೇರಹೋ ವರಂ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸರ್ವಾಮರೈಶ್ವರ್ಯವಿಮುಕ್ತ್ಯಾದೇಃ, ಸರ್ವ=ಸಮಸ್ತರಾದ, ಅಮರ=ದೇವತೆಗಳ, ಐಶ್ವರ್ಯ=ಐಶ್ವರ್ಯವು, ವಿಮುಕ್ತಿ= ಮೋಕ್ಷವೂ ಇವುಗಳು, ಆದೇಃ=ಆದಿಗಳಾಗಿವುಳ್ಳ ಸತ್ತಾ ಪ್ರತೀತಿ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು, ದಾತೃ=ಕೊಡುವ ಶೀಲವುಳ್ಳದ್ದು, ಅಹೋ=ಆಶ್ಚರ್ಯವು, ವರಂ=ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ದೂರಾದ್ದೂರತರಂ ಯತ್ತು ತದೇವಾಂತಿಕಮಂತಿಕಾತ್ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಯತ್ತು=ಯಾವ ಸ್ವರೂಪವು, (ಅಭಕ್ತರಿಗೆ) ದೂರಾದ್ದೂರತರಂ=ಅತ್ಯಂತ ದೂರವೋ, (ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ), ತದೇವ=ಆ ಸ್ವರೂಪವೇ, (ಭಕ್ತರಿಗೆ) ಅಂತಿಕಾತ್ ಅಂತಿಕಂ=ಅತಿಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕುದು. (ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಗ್ರಹೋದ್ಯುಕ್ತವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.) ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ... ॥7॥

ಮೂಲ ॥ ಪೂರ್ಣ ಸರ್ವಗುಣೈಕಾರ್ಣಮನಾದ್ಯಂತಂ ಸುರೇಶಿತುಃ ।
ಆನಂದಸ್ಯ ಪದಂ ವಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಭಿವಂದಿತಂ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಪೂರ್ಣಸರ್ವಗುಣೈಕಾರ್ಣಂ, ಪೂರ್ಣ=ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪರಿಭಿನ್ನಗಳಾದ,

ಸರ್ವಗುಣ=ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳಿಗೆ, ಏಕಾರ್ಣಂ =ಮುಖ್ಯಸಮುದ್ರವಾದ, ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯವಾದ, ಅನಾದ್ಯಂತಂ=ಉತ್ಪತ್ತಿನಾಶಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ, ಸುರೇಶಿತುಃ=ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಆನಂದಸ್ಯ... ವಂದೇ- ॥ 8 ॥

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿನಾ ಹರೇರಾನಂದರೂಪಿಣಃ ।
ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪಠನ್ನಾನಂದತಾಮಿಯಾತ್ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿನಾ=ಆನಂದತೀರ್ಥರೆಂಬ ಮುನಿಗಳಿಂದ, ಕೃತಂ= ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಪುಣ್ಯ=ಪುಣ್ಯಸಾಧನವಾದ, ಆನಂದರೂಪಿಣಃ=ಆನಂದಸ್ವರೂಪಿಯಾದ, ಹರೇಃ= ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ, ಇದಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ=ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಪಠನ್=ಪಠನಮಾಡುವ ಭಕ್ತನು, ಆನಂದತಾಂ= ಆನಂದಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು, ಇಯಾತ್=ಹೊಂದುವನು. ॥ 9 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧೧ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.॥ ೧೧ ॥

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಈಗ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯರು ಗೋವಿಂದಾನುಗ್ರಹವು ತನ್ನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಸುವರು.

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದ ಮುಕುಂದ ಅರವಿಂದಶಯನ ।
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆನಂದ=ಸುಖಾತ್ಮಕನೇ, ಮುಕುಂದ=ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನೇ, ಅರವಿಂದನಯನ= ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ, ಆನಂದತೀರ್ಥ= ಆನಂದತೀರ್ಥನಾಮಕನಾದ ನನಗೋಸ್ಕರ, ಪರಾನಂದವರದ= ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಆನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ವರವನ್ನು (ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು) ಕೊಟ್ಟವನೇ, ಹೇಕೃಷ್ಣ=ಎಲೋ ಕೃಷ್ಣನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ಅಹಂ=ನಾನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸುಂದರೀಮಂದಿರ ಗೋವಿಂದ ವಂದೇ ।
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸುಂದರೀಮಂದಿರ=ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಆವಾಸಭೂತನೇ, ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದ ವರದ - ಗೋವಿಂದ=ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ, ತ್ವಾಂ=ನಿನ್ನನ್ನು, ವಂದೇ=ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 2 ॥

ಮೂಲ ॥ ಚಂದ್ರಸುರೇಂದ್ರಸುವಂದಿತ ವಂದೇ
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ || ಚಂದ್ರಸುರೇಂದ್ರ ಸುವಂದಿತ=ಚಂದ್ರನೂ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಇವರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಆನಂದತೀರ್ಥಪರಾನಂದವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ— || 3 ||

ಮೂಲ || ಚಂದ್ರಕಮಂದಿರನಂದಕ ವಂದೇ ।
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ || ೪ ||

ಅರ್ಥ || ಚಂದ್ರಕಮಂದಿರನಂದಕ=ಚಂದ್ರಾಕಾರಗಳಾದ ಮಯೂರದ ಗರಿಗಳ ಮುಕುಟದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದವನೇ, ಅಥವಾ ಚಂದ್ರಾಕಾರಗಳಾದ ಮಯೂರಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಭೂತವಾದ ಖಡ್ಗವುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ ಸುವರ್ಣದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುವವನೇ, ಅಥವಾ ಚಂದ್ರಕ=ಆಹ್ಲಾದಕನೇ, ಮಂದಿರ=ಸುಖಾಶ್ರಯನೇ, ನಂದಕ=ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ, ಆನಂದತೀರ್ಥ....ವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ || 4 ||

ಮೂಲ || ವೃಂದಾರಕವೃಂದಸುವಂದಿತ ವಂದೇ ।
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ || ೫ ||

ಅರ್ಥ || ವೃಂದಾರಕವೃಂದಸುವಂದಿತ=ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಆನಂದತೀರ್ಥಪರಾನಂದವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ. || 5 ||

ಮೂಲ || ಮಂದಾರಸೂನು ಸುಚರ್ಚಿತ ವಂದೇ ।
(ಮಂದಾರಸ್ಯಂದಿತ ಮಂದಿರ ವಂದೇ)
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ || ೬ ||

ಅರ್ಥ || ಮಂದಾರಸೂನು ಸುಚರ್ಚಿತ=(ದೇವತೆಗಳಿಂದ) ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, (ಮಂದಾರಸ್ಯಂದಿತಮಂದಿರ=ಮಂದಾರ ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೆಯುಳ್ಳವನೇ) ಆನಂದತೀರ್ಥಪರಾನಂದವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ || 6 ||

ಮೂಲ || ಇಂದಿರಾನಂದಕ ಸುಂದರ ವಂದೇ
ಆನಂದ........... ವರದ || ೭ ||

ಅರ್ಥ || ಇಂದಿರಾನಂದಕ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೇ, ಸುಂದರ=ಮನೋಹರನೇ, ಆನಂದ.....ವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ || 7 ||

ಮೂಲ || ಮಂದಿರಸ್ಯಂದನ (ಸ್ಯಂದಿತ) ಸ್ಯಂದಕ ವಂದೇ ।
ಆನಂದ.......... ವರದ || ೮ ||

ಅರ್ಥ || ಮಂದಿರಸ್ಯಂದಿತಸ್ಯಂದಕ,ಮಂದಿರ=ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಯಂದಿತ=ಸೇಚನ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಯಂದಕ=ಕರುಣಾಮೃತವನ್ನು ಸೇಚಿಸುವವನೇ, ಆನಂದ.....ವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ - || 8 ||

ಮೂಲ ॥ ಆನಂದ ಚಂದ್ರಿಕಾಸ್ಯಂದಕ ವಂದೇ ।
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದವರದ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಆನಂದಚಂದ್ರಿಕಾಸ್ಯಂದಕ, ಆನಂದ=ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಆನಂದವೆಂಬುವ, ಚಂದ್ರಿಕಾ= ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು, ಸ್ಯಂದಕ= ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನೇ, ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪರಾನಂದ ವರದ ತ್ವಾಂ ವಂದೇ ॥

ತಾತ್ಪರ್ಯ ॥ ಆದಕಾರಣ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನೇ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಲೌಕಿಕ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನಾದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಆತನನ್ನೇ ಸರ್ವದಾ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ಆತನ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಕಾರಣವು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ॥ 9 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರೇ ದ್ವಾದಶೋऽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧೨ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ
ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ೧೨ ॥

ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

★ಮೂಲ ॥ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಖಡ್ಗಧರಂ ಸದಾ ।
ನಮಾಮಿ ಪಿತರಂ ನಿತ್ಯಂ ರಮಾನಾಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ ॥ ೧ ॥

(ಈ 15 ಶ್ಲೋಕಗಳು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಮುದ್ರಿತಗಳಾಗಿವೆ.)

ಅರ್ಥ ॥ ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಸುದರ್ಶನ, ಕೌಮೋದಕಿ, ಪದ್ಮ, ಶಾಂರ್ಗ, ಖಡ್ಗ, (ನಂದಕ)ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಸರ್ವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವನು, ನಿತ್ಯನು, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನು, ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 1 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಂ ತಮನಾಮಯಮನಂತರಂ ।
ಏಕಮೇಕಾಂತಮಭಯಂ ವಿಷ್ಣುಂ ವಿಶ್ವಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಂ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನು, ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತನು, ತನ್ನ ಅವಯವಾದಿಗಳಿಂದ ಭೇದರಹಿತನು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವಸಂಹಾರಕನು, ಅಥವಾ ಒಬ್ಬನೇ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಅಂದರೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ಸರ್ವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವವನು, ಇಂತಹ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು (ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.) ॥ 2 ॥

★( ) ಶ್ರೀಹೃಷೀಕೇಶತೀರ್ಥಲಿಖಿತ ಸರ್ವಮೂಲಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ "ಯದ್ದುಗಣಾನಾಮಜಾದಯಃ" (ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅಂತ್ಯಭಾಗವು) ಎಂದು ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಈ ೧೫ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಸೋದಾ ವಾದಿರಾಜಮಠದ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳುಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಮೂಲ ॥ ನಾನಾಸ್ವಭಾವಮತ್ಯಂತ ಸ್ವಭಾವೇನ ವಿಚಾರಿತಂ ।
ಅವಿಶೇಷಮನಾದ್ಯಂತಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಸನಾತನಂ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅನೇಕ ಸ್ವಭಾವಗಳಿರುವವನು, ಅಥವಾ ಅಪರಿಮಿತಗಳಾದ ತನ್ನ ಅವತಾರಗಳುಳ್ಳವನು, ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟ ಜ್ಞಾನಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಗ್ಯತೆಯಿರುವ ಚತುರ್ಮುಖನಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ವಿವೇಕದಿಂದ ವಿಚಾರಣೀಯನು, ಮೂಲರೂಪಕ್ಕೂ ಅವತಾರರೂಪಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ಆದ್ಯಂತಗಳಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ಅಥವಾ ಸರ್ವಚೇಷ್ಟಕನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಗೂ ಆದ್ಯಂತಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು, ಶಶ್ವದೇಕ ಪ್ರಕಾರನು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 3 ॥

ಮೂಲ ॥ ಕುಂದೇಂದು ಸನ್ನಿಭಂ ವಂದೇ★ಸುಧಾರಸ ನಿ...
(ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾ.....ರಿಣಂ)
ಆನಂದಮಜರಂ ನಿತ್ಯಮಾತ್ಮೇಶಮಮಿತದ್ಯುತಿಂ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಕುಂದಪುಷ್ಪಕ್ಕೂ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಸಮಾನಿಕನು. (ಭಕ್ತರಿಗೆ) ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಡುವವನು, ಅಥವಾ ಸುಧಾರೂಪರಸವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ಆನಂದಸ್ವರೂಪನು, ವಾರ್ಧಕ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದವನು, ನಿತ್ಯನು, ಸರ್ವಜೀವರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು, (ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.) ॥ 4 ॥

ಮೂ॥ ವಂದೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಪಿತರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಂ ಸದಾ ।
ಅಮಂದಾನಂದಸಂದೋಹ ಸಂತೋಷಿತ ಜಗತ್ತ್ರಯಂ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಜನಕನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು, ಅನಂತ ಆನಂದಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂರು ಲೋಕಗಳುಳ್ಳವನು, ಅಂದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ ಇರುವವನು, ಇಂತಹ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 5 ॥

ಮೂಲ ॥ ನಾರಾಯಣಮಣೀಯಾಂಸಂ ವಂದೇ ದೇವಂ ಸ (ನಾ)ದಾತನಂ ।
ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ವರಾಭಯ ಕರೋದ್ಯತಂ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅತ್ಯಣುವಾದವನು, ಅಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೂ ಅತಿಚಿಕ್ಕವನು, ಶಶ್ವದೇಕಪ್ರಕಾರನು, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ವರ ಅಭಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಸನ್ನದ್ಧನು, ಇಂತಹ ನಾರಾಯಣದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 6 ॥

ಮೂಲ ॥ ಸೂರ್ಯಾಮಿತದ್ಯುತಿಂ ವಂದೇ ನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಂ ।
ವಿಶ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಕರಂ ವಂದೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ ॥ ೭ ॥

★ "ಸುಧಾರಸನಿಷೇವಿತಂ" ಎಂದೂ "ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾರಿಧಾರಿಣಂ" ಎಂದು ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅರ್ಥ || ಅನಂತಾನಂತ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿರುವವನು, ದೋಷಲೇಶರಹಿತನು, ಸರ್ವಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯನು, ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನು, ಇಂತಹ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 7 ||

ಮೂಲ || ನಾನಾರೂಪಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ।
ಕಾಲಾಕಾಲವಿಚಾರಾದಿ ಪ್ರಕಾಲಿತ ಸದಾತನಂ || ೮ ||

ಅರ್ಥ || ಅನೇಕ ರೂಪಗಳುಳ್ಳವನು, ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತನು, ನಿತ್ಯನು, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯು, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಪತಿಯು, ಈ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಇದು ಯೋಗ್ಯಕಾಲವು ಇದು ಯೋಗ್ಯಕಾಲವಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನು, ನಿತ್ಯವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನಾದವನು, ಸನಾತನನು, ಅಥವಾ ಕಾಲಾಕಾಲ ವಿಚಾರಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ಮತ್ತು ಶಶ್ವದೇಕಪ್ರಕಾರನು, ಅಥವಾ ಸನಾತನನಾದುದರಿಂದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿರುವವನು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಿಷಯನು (ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.) || 8 ||

ಮೂಲ || ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಂ ಚ ವಂದೇ ವಿಷ್ಣುಮಜೋತ್ತಮಂ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪಿತರಂ ವಂದೇ ಶಂಕರಸ್ಯ ಪಿತಾಮಹಂ || ೯ ||

ಅರ್ಥ || ಸರ್ವರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವವನು, ಅಥವಾ ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವವನು, ಉತ್ಪತ್ತಿಶೂನ್ಯನು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಚತುರ್ಮುಖ ನಿಗೆ ಜನಕನು, ರುದ್ರನಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 9 ||

ಮೂಲ || ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ ।
ಪ್ರತಿಪ್ರತಿ ಸ್ಥಿತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ನಿತ್ಯಾಮೃತಮನಾಮಯಂ || ೧೦ ||

ಅರ್ಥ || ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು, ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ನಿತ್ಯನು, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನು, ಪ್ರತಿವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವವನು, ಸದಾ ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ದೋಷಲೇಶರಹಿತನು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 10 ||

ಮೂಲ || ಶಂಖಚಕ್ರಧರಂ ವಂದೇ ವರಾಭಯಕರೋದ್ಯತಂ ।
ಪ್ರತಾಪಪ್ರವಿಶೇಷೇಣ ದೂರೀಕೃತ ವಿದೂಷಣಂ || ೧೧ ||

ಅರ್ಥ || ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು, ವರ ಅಭಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಉದ್ಯತ ಕೈಗಳುಳ್ಳವನು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಾಪದ ಅತ್ಯಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ದೂಷಕರಾದ ದೈತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿದವನು, ಅಥವಾ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಾಪಾಖ್ಯ ಗುಣದ ಅತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ದೂರೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೋಷಸಮೂಹವುಳ್ಳವನು, ಅಂದರೆ ದೋಷಾತ್ಯಂತಾಭಾವವುಳ್ಳವನು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || 11 ||

ಮೂಲ ॥ ವಿದಾರಿತಾರಿಮತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಂ ।
ಅಪ್ರಮೇಯಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ವಿಶಾಲಮಮೃತಂ ಪರಂ ॥ ೧೨ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶತ್ರುಗಳುಳ್ಳವನು, ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದವನು, ಸಾಕಲ್ಯವಾಗಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯನು, ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ನಿತ್ಯನು, ವ್ಯಾಪ್ತನು, ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರು ವವನು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ 12 ॥

ಮೂಲ ॥ ಕೃತನಿತ್ಯಾಲಯಾಲೋಕೇ ನಮಸ್ಯಾಮಿ ಜಗತ್ಪತಿಂ ।
ಸುನಿತ್ಯ ಸುಖಮಕ್ಷಯ್ಯಂ ಶುದ್ಧಂ ಶಾಂತಂ ನಿರಂಜನಂ ॥ ೧೩ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಆನಂದಸ್ವರೂಪನು, ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಗಳಿಲ್ಲದಿರುವವನು, ಶುದ್ಧನು, ರಾಗಾದಿದೋಷವಿರಹಿತನು, ಮುಕ್ತರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮವುಳ್ಳದ್ದು ನಿತ್ಯವಾದುದು ನಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಪ್ರಕಾಶರೂಪವಾದುದೂ ಆದ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂತಹ ಜಗತ್ಪತಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ॥ 13 ॥

ಮೂಲ ॥ ಲೋಕಾಲೋಕ ವಿಚಾರಾಢ್ಯಂ ನಮಸ್ಯಾಮಿ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಂ ।
ಅಮಂದಾನಂದಸಂದೋಹ ಸಾಂದ್ರಮಿಂದ್ರಾನುಜಂ ಪರಂ ॥ ೧೪ ॥

ಅರ್ಥ ॥ 14 ಲೋಕಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗೂ) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇರುವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಇವುಗಳ ವಿಚಾರದಿಂದೊಡಗೂಡಿದವನು, ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವಿರುವುದು ಲೋಕವು, ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಲೋಕವು, ಇವುಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಅಪರಿಮಿತಗಳಾದ ಆನಂದಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ನಿಬಿಡನು, ಇಂದ್ರನ ಅನುಜನು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ॥ 14 ॥

ಮೂಲ ॥ ನಿತ್ಯಾವದಾತಮೇಕಾಂತಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ತಮಕ್ಷಯಂ ।
ಲೋಕಾಲೋಕಪತಿಂ ದಿವ್ಯಂ ನಮಸ್ಯಾಮಿ ರಮಾಪತಿಂ ॥ ೧೫ ॥

ಅರ್ಥ ॥ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭ್ರನು, ದೋಷಗಂಧವಿದೂರನು, ಸರ್ವಸಂಹಾರಕನು, ನಾಶರಹಿತನು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನು, ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನು, ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ॥ 15 ॥

ಇಂತು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ತಂತ್ರನಾರಾಯಣೇನಾಸ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಕಾರ್ನಾಟಕೀ ಕೃತಾ ।
ಭೂಯಾತ್ಕುಸುಮಮಾಲೇವ ಮುದೇ ಮಾಧವ ಮಧ್ವಯೋಃ ॥ ಶ್ರೀಃ ॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಸಂಕೀರ್ಣ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮೂಲ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ
ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ, ಮುಳಬಾಗಿಲು